

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 84 · 22. mai
Sesjonen 2023–2024

Møte onsdag den 22. mai 2024 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 84):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten [10:00:24]: Representantene Sverre Myrli, Mahmoud Farahmand og Erlend Larsen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Sak nr. 1 [10:00:34]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:00:36]: Stortinget mottok torsdag 16. mai meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim, Emilie Mehl og Oddmund Hoel vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Sveinung Stensland.

Sveinung Stensland (H) [10:01:02]: Mitt spørsmål går til justisministeren.

Det som står igjen på justisfeltet etter snart tre år med denne regjeringen, er reverseringer og satsinger få eller ingen stiller seg bak. Både forskning og faglige uttalelser underbygger at politireformen førte til økt kvalitet i politiets arbeid. Likevel ser vi at det viktigste en gjør nå, er å gå i motsatt retning. Regjeringen prioriterer ressurser på å gjenåpne politikontor som politiet selv ikke vil ha, framfor å bruke ressurser på flere politifolk. Regjeringen sørger for passkontor på steder uten befolkningsgrunnlag, noe det ble advart mot i høringer på Stortinget. Regjeringen velger å reversere domstolreformen mot hele fagmiljøets råd, og jeg har ikke tid til å ramse opp alle instanser som er kritiske til denne reverseringen. Regjeringen besluttet å legge Økokrims nye bedragerienhet til Gjøvik mot Økokrims anbefaling, noe som medfører over et års forsinkelse og økte kostnader i millionklassen. Samtidig er bedrageri en type kriminalitet som vokser kraftig.

Denne regjeringen handler gjennomgående mot faglige råd, og resultatene ser vi. Det satses feil, antall politifolk går ned, og samtidig ser vi en vekst i alvorlig kriminalitet. Det har kommet forslag om en økt bevilgning i revidert budsjett, men i dag står altså 447 nyutdannede politifolk uten arbeid i Norge – og i juni blir det 400 nyutdannede i tillegg. Det betyr at vi snart har 847 nyutdannede politi i Norge som står uten arbeid i politiet.

Representanter fra regjeringen har gjennom vinteren og våren sagt at det jobbes beinhardt hver eneste dag for å få flere politifolk i jobb. Jeg vil gjerne ha et konkret svar på følgende: Hvor mange flere politifolk forventer statsråden at RNB-midlene bidrar til å få i jobb? Og kan de som uteksamineres i juni, forvente å vente like lenge på politijobb som de 447 som allerede er i kø?

Statsråd Emilie Mehl [10:03:05]: Jeg er stolt over det som Senterpartiet og Arbeiderpartiet har fått til på politifeltet. Siden vi tok over politiet i oktober 2021, har vi prioritert politiet i hvert eneste budsjett. Vi har stått i en enormt krevende økonomisk tid på grunn av krigen i Ukraina og inflasjon. Likevel har vi holdt på sikkerhet og beredskap som det absolutt viktigste å bruke penger på i revidert nasjonalbudsjett og i de vanlige statsbudsjettene. Vi la fram revidert nasjonalbudsjett forrige uke, hvor politiet er en av de virkelig store satsingene, og det er fordi det er nødvendig med et tungt løft for politiet, bl.a. for å få flere politifolk i jobb.

Jeg er veldig glad for tilbakemeldingene fra politiet selv, og jeg har også fått godord fra Politiets Fellesforbund for at Senterpartiet og Arbeiderpartiet ser de utfordringene som finnes, og ser at det er mange i politiet nå som har følt at det er vanskelig å være på jobb fordi man har for få kollegaer, man trenger flere, det er mer kriminalitet man skal stille opp mot, og det er demonstrasjoner i Oslo som krever mye ressurser.

Hvis jeg skulle svart på spørsmålet til Stensland, måtte jeg også lagt opp til en veldig detaljstyring av politiet. Det tror jeg verken Høyre eller andre opposisjonspartier egentlig ønsker, for det er noe vi pleier å bli kritisert for hvis vi gjør det. Derfor har vi gitt midlene som kommer til politiet nå – ca. 1,6 mrd. kr bare til grunnfinansiering og bl.a. flere politifolk – som en fri bevilgning, sånn at politiet kan prioritere midlene der de selv mener det er mest behov for det. Men det ligger bl.a. 300 mill. kr, i tillegg til en stor grunnfinansiering, som i hovedsak er ment til politifolk, og som vil være nok til flere hundre politifolk. Jeg er veldig glad for det, det er viktig, og vi trenger det nå framover.

Sveinung Stensland (H) [10:05:00]: Jeg er veldig sterkt tvilende til at alle de 1,6 milliardene er frie midler, og det er det jeg er litt ute etter, hvor stor andel av de midlene som faktisk er frie til å ansette folk. Det var altså ingen svar til de nyutdannede politifolkene som satset på vår trygghet, stolte på myndighetene og nå er urolig for yrkeskarrieren. Faktum er at fra regjeringsskiftet i 2021 til mars i år har antall politiårsverk blitt redusert med 568 politiansatte ute i politidistriktene.

Regjeringen Solberg nådde i 2020 målet om to politifolk per tusen innbyggere. Det ble behørig markert med kake på Statsministerens kontor levert av daværen-

de leder i Politiets Fellesforbund, nåværende statssekretær i Justisdepartementet, Sigve Bolstad.

Vi er nå godt på vei mot under to politifolk per tusen innbyggere. Mens høyre regjeringen satset og nådde målet om to per tusen, har denne regjeringen satset feil og brakt oss under to per tusen. Jeg lurer på om regjeringen har forlatt målet om to per tusen, eller vil justisministeren love at vi er tilbake til over to politifolk per tusen innbyggere før valget neste år?

Statsråd Emilie Mehl [10:06:07]: Jeg synes Høyre har en både utidig og uansvarlig inngang i politidebatte. Jeg lurer litt på hvordan Høyre skulle løst dette problemet selv, for hvis vi spoler tilbake til januar, gikk vi inn i 2024 med et umiddelbart signal om at politiet trengte mer penger for å holde politifolk i jobb. Da gikk Høyre ut og sa at de ville gitt 400 mill. kr til politiet hvis de satt i regjering. Et par dager senere sa jeg at vi kommer med minimum 635 mill. kr. Nå har vi altså kommet helt fram til sluttarbeidet med RNB og lagt det fram, og fasiten er 1,6 mrd. kr. Det er langt over det nivået Høyre ville ha styrt på.

Når det gjelder målet om to per tusen, er det helt klart for oss at vi har større ambisjoner enn det målet. Vi skal ha flere politifolk. Samtidig har vi også gjennomført en områdegjennomgang som peker på at nettopp målet om to per tusen er noe av grunnen til at det er vanskelig med økonomistyring i politiet nå. Derfor må vi komme tilbake med hvordan vi skal legge opp til mer langsiktig og helhetlig styring av politiet i statsbudsjettet for 2025.

Sveinung Stensland (H) [10:07:12]: Det er vel ikke utidig å spørre om man har et mål om to politifolk per tusen, som i sin tid ble lansert av Storberget fra Arbeiderpartiet, men det høres ut som man i alle fall tar en glideflukt vekk fra det målet.

Jeg vil tilbake igjen til disse studentene, for i tillegg til å gjøre en rekke andre feilsatsinger som vi har stemt mot – de pengene vil vi bruke på å ansette politifolk – økte regjeringen også i 2022 utdanningskapasiteten fra 400 til 500 studenter, altså med 25 pst. Det kommer altså neste år 500 nyutdannede politifolk, og jeg lurer på om de får jobb, noe de som allerede er ute, sliter med.

Dette vitner om dårlig planlegging. Jeg lurer på om regjeringen har en plan. Finnes det en plan? Vil regjeringen gi politiet midler til å ansette de 500 nyutdannede som kommer ut neste år, i tillegg til dem vi allerede har, som ikke får jobb? Hele kjernen i det jeg lurer på, er om det finnes en plan for hvordan politiet vil jobbe, for nå driver en med en rekke rare, nye tiltak som hele fagmiljøet stusser ved, inkludert oss i stortingssalen.

Statsråd Emilie Mehl [10:08:16]: Det som er utidig, er at man gir inntrykk av at alt hadde vært så mye bedre

med Høyre, når realiteten er at det hadde vært mye verre med Høyre. Det som er uansvarlig, er at man gir inntrykk av at hvis vi hadde sagt at vi skal ha to per tusen, hadde vi løst alle problemer. Det er ikke sant, det er feil. Det gir meg et bilde av at Høyre reelt sett ikke har oversikt og ikke har satt seg inn i detaljene i hvordan vi styrer politiet i Norge.

Når det gjelder de politistudentene som blir uteksaminert nå, er det også misvisende å si at man nå snart har 800 nyutdannede uten jobb, for vi har også turnover i politiet. Så vi er nødt til å utdanne flere hundre hvert år for i det hele tatt å dekke opp for dem som slutter på grunn av f.eks. pensjonsalder. Derfor er jeg veldig glad for den satsingen Senterpartiet og Arbeiderpartiet har prioritert i revidert nasjonalbudsjett, som er langt høyere enn Høyres nivå, for det kommer til å gjøre en reell forskjell ute i politihverdagen, når det gjelder både politifolk og annet viktig arbeid, f.eks. på sivil side mot organisert kriminalitet eller gjengkriminalitet.

Sveinung Stensland (H) [10:09:19]: Det kan ikke være utidig å peke på en rekke tiltak regjeringen har satt i gang, som vi er uenig i, og som har ført politiet i feil retning – å peke på at det er over 500 færre politifolk nå enn det var da vi styrte. Antallet politiansatte går ned, det går ikke opp. Samtidig går folketallet opp. Da er ikke to per tusen så dumt, for vi må sørge for at politibemanningen står i forhold til folketallet. La meg sitere president Barack Obama. Han sa vel noe slikt som «don't do stupid shit». Det er det vi påpeker – det gjøres en rekke ting som ikke er lurt å gjøre.

Hvorfor lytter en ikke til fagfolkene, hvorfor lytter en ikke til Politiets Fellesforbund, hvorfor lytter en ikke til forskere som sier at dette ikke er rett? Det lurer jeg på. Er det slik at det som var Senterpartiets fasit for tre år siden, er fasit den dag i dag? Verden har endret seg, og det er et av argumentene til regjeringen – det er krig, det er krise, det er alt mulig. Kan en ikke ta inn over seg realiteten og se at det en driver med, tar politiet i feil retning?

Statsråd Emilie Mehl [10:10:19]: Hvis Høyre ikke mener det er lurt å gi 1,6 mrd. kr til politiet i revidert nasjonalbudsjett, er det helt greit å mene det. Jeg mener det er veldig lurt, det er nødvendig, og vi trenger å ansette flere i politiet. Vi har flere som jobber i politiet nå, enn da Senterpartiet og Arbeiderpartiet tok over, men vi har en større andel sivile stillinger. De trenger vi også. Vi trenger dem til å jobbe mot kriminelle gjenger, vi trenger dem til å jobbe med økonomisk kriminalitet, men vi må også ha flere politifolk ute i hverdagen. Derfor mener jeg også det er lurt at politiet i Oslo nå f.eks. prioriterer å være mer ute i hverdagen på Grønland, hvor det har vært mye utrygghet i nabolaget, hvor man etter at man begynte å patruljere til fots med politifolk

der, har fått viktig informasjon om at folk som eier butikker, som driver næring, og som har barn der, faktisk føler seg veldig utrygge. Så kan man sette inn tiltak på det i den nære hverdagen. Vi må klare både de store spissede prosjektene med sivile stillinger og hverdagen hvor vi trenger flere politifolk.

Sveinung Stensland (H) [10:11:19]: Høyre mener det er lurt å satse på politiet, men det er lurt å bruke pengene riktig. Det er det jeg anklager regjeringen for. Jeg begynte mitt hovedspørsmål med å peke på en rekke tiltak som er satt i gang, og som tar politiet i feil retning.

Hvis vi ser vekk fra pengene, har Høyre lansert en rekke forslag. Senest sist uke var vi ute og viste til 22 forslag som har blitt lansert av oss de siste årene, f.eks. å innføre omvendt voldsalarm for gjengkriminelle og ilegge multikriminelle gjengmedlemmer oppholdsforbud – i det hele tatt en del tiltak som vil gjøre politiet bedre i stand til å håndtere den situasjonen vi ser i en del av våre store byer. Vi har lansert dette, fremmet det og stemt over det, og regjeringspartiene har stemt imot. Hvis statsråden vil, kan vi gjerne fremme dette på nytt. Hvis vi har et flertall i salen, kan vi få dette på plass før sommeren.

Vil statsråden se på forslagene fra Høyre på nytt og kanskje få på plass en del nye tiltak for politiet, slik at vi kan få det på plass allerede før sommeren? Eller er det helt utelukket å gjøre noe annet enn å hive mer penger etter problemene?

Statsråd Emilie Mehl [10:12:21]: Hvis Høyre fremmer forslag i Stortinget, vil mine kollegaer i Senterpartiet og Arbeiderpartiet her i Stortinget ta stilling til det på vanlig måte.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [10:12:41]: Den siste tiden har vi vært vitne til en rekke alvorlige voldshendelser knyttet til organisert kriminalitet, og mange opplever større utrygghet enn de har gjort før. Trygghet for befolkningen må være jobb nummer én for justisministeren, og hendelsene den siste tiden viser at vi trenger løsninger nå. Da holder det ikke bare å bevilge penger, man må faktisk også si noe om hvordan disse pengene skal brukes. Selv sier regjeringen i RNB at de staker ut kursen for å knuse gjengkriminaliteten. Det regjeringen så langt har gjort, er å bevilge mer penger til politiet, men de sier veldig lite om hvordan disse pengene skal brukes, og hvilke konkrete tiltak som skal iverksettes. Det holder heller ikke å si at man er opptatt av å ikke legge føringer, all den tid man f.eks. velger hvor tjenestestedet skal opprettes. Helt konkret: Hva er det statsråden foreslår av tiltak for å få bukt med den organiserte kriminaliteten?

Statsråd Emilie Mehl [10:13:38]: Senterpartiet og Arbeiderpartiet har lagt på bordet en tung satsing på politiet for å styrke grunnfinansieringen. Det er viktig for at politiet skal kunne ha IT-systemer når de er ute og jobber i felt, for at de kan kjøpe inn utstyr, skarpskytterutstyr – ting de trenger i operativ tjeneste. Vi har i tillegg til behovet for styrket grunnfinansiering satt av 300 mill. kr som skal gå til tiltak mot kriminelle gjenger.

Så er kanskje det jeg oftest får høre, at man ikke ønsker detaljstyring i politiet. Derfor har vi sagt til politiet at vi har en ambisjon om at vi skal få flere politifolk, vi skal få flere sivile stillinger der det er nødvendig, f.eks. teknologer, økonomer og andre som kan bidra til å knuse gjengene. Vi skal etablere et nytt bedragerisenter, og vi skal se på nye regler for sivilrettslig inndragning. Men vi ønsker ikke å spesifisere på krona hvor disse pengene skal gå. Det må være opp til politiet selv.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [10:14:37]: Venstre har vært klare på hva som burde gjøres for å bruke det handlingsrommet som vi har nå for å forhindre at situasjonen får eskalere. Vi har kommet med helt konkrete forslag som regjeringspartiene har stemt ned, herunder en forsterket akuttinnsats rettet mot barn og ungdom som er i ferd med å bli rekruttert inn i kriminelle gjengmiljøer, og struping av pengesekken til de gjengkriminelle så det gjøres mindre attraktivt å utføre organisert kriminalitet, osv. I etterkant av at dette har blitt stemt ned i Stortinget av regjeringspartiene, har representanter fra justisministerens regjeringskollega, Arbeiderpartiet, kommet med flere av de samme løsningene som oss, men riktignok som forslag inn i sitt eget partiprogram for neste stortingsperiode. Jeg antar at justisministeren ikke har vært invitert inn i dette kollokviet, men jeg antar at hun likevel har fått med seg de konkrete forslagene fra regjeringskollegaene sine. Er det sånn at statsråden er enig i de tiltakene som kommer fra Arbeiderpartiet når de foreslår å bekjempe gjengkriminaliteten, og vil hun gjennomføre noen av dem?

Statsråd Emilie Mehl [10:15:40]: Jeg må be om at representanten spør om konkrete tiltak hvis hun vil at jeg skal kommentere konkrete tiltak.

Når det gjelder det generelle arbeidet mot kriminelle gjenger, er det viktig at vi styrker politiet. Det er helt nødvendig med politiinnsats ute i hverdagen, der folk bor, men også spisset innsats i Økokrim og i Kripos for å ta de kriminelle gjengene og bakmennene. Vi har gitt nye hjemler og verktøy til PSTs og politiets innsats mot gjengene. Vi har lagt fram en egen stortingsmelding om økonomisk kriminalitet, som ofte er en av driverne bak gjengkriminaliteten, hvor vi bl.a. sier at vi skal få strengere regler for inndragning av utbytte. Det er kjempeviktig å slå kloa i det de kriminelle tjener på besittelse og

salg av narkotika, for å stoppe lønnsomheten i den virksomheten.

Vi la også rett før jul fram og fikk vedtatt skjerpede ungdomsstraffer, for veldig mange av dem som driver med gjengkriminalitet eller rekrutteres inn, er dessverre ungdommer. Derfor trenger vi en raskere reaksjon for dem og en reaksjon som er følbare, og som hjelper dem ut av kriminaliteten og inn i et bedre liv som voksne.

Presidenten [10:16:42]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Helge André Njåstad (FrP) [10:16:55]: Justisministeren kan få lov til å bli ståande.

Politi og trygge innbyggjarar er eit viktig tema som òg opptek Framstegspartiet. Det er difor me allereie i oktober i fjor føreslo å setja av meir pengar til politiet i budsjettet, slik at me kunne bruka pengane heile året og ikkje koma i ein situasjon der det kjem ekstra pengar fleire gonger i løpet av året. Det hadde vore betre med litt meir langsiktig planlegging.

I tillegg til pengar treng me òg ei verktøykasse for politiet. Politiet føler at dei har både for lite ressursar og for lite folk, men dei har òg for lite verktøy. Eg merkar meg spesielt at hovudverneombodet som etter tolv år no skal gje seg, kjem med ei klar anbefaling til oss folkevalde og til justisministeren om at det er på tide å setja væpning av politiet på dagsordenen – at politiet, som politiet i andre land, sjølv sagt må kunna ha våpen utan at det skal vera eit system der ein har våpena innelåste i bilar og vanskeleg tilgjengelege. Me må kunna gje politiet tillit til å bera våpen og med det unngå at det stadig kjem nyheitsoppslag om at det no er generell væpning for den anledninga og den anledninga.

Mitt spørsmål er: Har justisministeren lytta til hovudverneombodet, som no etter tolv år i teneste kjem med eit klart råd til oss om at det er på tide å ha generell væpning av politiet òg i Noreg, og med det visa tillit til at dei dyktige politifolka våre kan handtera dette på ein god måte?

Statsråd Emilie Mehl [10:18:26]: En veldig, veldig fin verdi med Norge er at vi har et politi med et sivilt preg og som i hovedsak er ubevæpnet. Det begynner å bli en sjelden vare i verden. Vi har en av verdens beste politiutdanninger, og vi har et enhetlig politi som møter folk rundt i hele landet likt, uavhengig av hvem de er.

Så mener jeg at spørsmålet om bevæpning er viktig. Senterpartiets og Arbeiderpartiets syn er – i regjering og i partiene – at vi ikke ønsker bevæpning av politiet. Vi mener det er et spørsmål som vi trenger kunnskap om. Derfor satte vi ned maktmiddelutvalget ganske kort tid etter at vi kom i regjering, og de har lagt fram en rapport om hele maktmiddelpyramiden.

Vi skal fortsatt ha et mål om at politiet møter situasjoner med minst mulig bruk av makt. Det starter med stemmebruk og er i ytterste konsekvens skytevåpen, så det må man se i sammenheng. Vi har ikke planer om å gå inn for generell bevæpning av politiet nå. Samtidig registrerer jeg at det er en økende utfordring, at trusselbildet rundt oss er mer utfordrende, og at vi oftere har midlertidig bevæpning. Det er også noe vi må diskutere på en ordentlig måte i årene som kommer.

Helge André Njåstad (FrP) [10:19:44]: Eg registrerer at justisministeren seier at me skil oss ut. Diverre gjer me det. Me skil oss ut ved at me har færre politifolk enn nabolanda våre, me har mindre væpning, mindre verktøykasse. Det er jo slikt som òg dei kriminelle legg merke til, og Noreg blir eit attraktivt land å driva kriminalitet ut frå, fordi risikoen for å bli teken i Noreg er mindre enn i andre land. Det er ei utvikling som Framstegspartiet er bekymra for. Eg registrerer òg at det andre regjeringspartiet retorisk høyrest ut som oss når dei har programprosess, eg registrerer overskrifter som at ein skal knekkja ryggen på gjengane. Når representanten Tajik er i VG med kollegaen til statsråden, er det ein retorikk og forslag som minner om dei forslaga som den blå sida har føreslått, og som har vorte stemde ned. Det eg lurar på, er: Kvifor skal ein skal driva med å kjempa mot kriminaliteten i programprosessar når ein sit i regjering? Er det sånn at det er justisministeren som er bremseklossen for at ikkje Arbeidarpartiet får gjennomført politikken sin?

Statsråd Emilie Mehl [10:20:51]: Som jeg har sagt flere ganger i løpet av denne replikkrunderen, har både Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering lagt fram en rekke omfattende tiltak for å knuse gjengkriminaliteten, bl.a. styrking av politiet, tiltak mot økonomisk kriminalitet, tiltak for å stoppe rekruttering av ungdommer. Så oppfatter jeg at temaet her nå er bevæpning. Det er ikke sånn at det er politi med skytevåpen som skal stoppe gjengkriminelle, at det alene ville ha løst det problemet. Samtidig vet jeg at det har vært en holdningsendring i politiet. Man har gått fra at et flertall mener at man ikke ønsker et bevæpnet politi, til at flere politifolk føler seg tryggere når man har det som en generell regel. Jeg tror det er en ganske stor omstilling for det norske samfunnet hvis man skulle ha kommet dit, og at tiden ikke er moden for det nå.

Helge André Njåstad (FrP) [10:21:42]: Eg trur at både folk flest og politiet er modne for å sørgja for at politiet kan føla at dei kan gjera ein god innsats for å tryggja oss, så den debatten må me ta. Når det gjeld dei forslaga som blir lista opp, har mange av dei vorte stemde ned, men me får sjå på programprosessen til Arbei-

darpartiet, eller kanskje aller helst sjå på valet, så kanskje det blir gjennomført betre politikk. Eg registrerer at justisministeren nyleg har hatt besøk av sin svenske kollega og etablert ein felles stasjon. Han hadde eit lite, friskt utspel, og eg er litt spent på om denne òg reflekterer synet til justisministeren vår, nemleg om bakgrunnen for kvifor dei i Sverige er komne dit dei er. Gunnar Strömmar, Sveriges justisminister, erkjenner i Dagbladet at i Sverige har ein hatt ei utvikling med alvorleg kriminalitet, og at ei viktig årsak til det er at ein har hatt for stor innvandring og for svak integrering i Sverige. Kva tankar gjer Norges justisminister seg om ei sånn utsegn om Sverige? Er det ei problemstilling ein kjenner seg igjen i?

Statsråd Emilie Mehl [10:22:46]: Det er den svenske regjeringen som må uttale seg om forhold i Sverige. Akkurat det som tas opp her, er kanskje en av de store forskjellene på Norge og Sverige, nettopp at Sverige har hatt en annen integrerings- og innvandringspolitikk. Norge har lagt stor vekt på integrering og på å unngå getto-tilstander. Personer som kommer hit, blir bosatt rundt om i landet og blir integrert godt i ulike deler av lokalsamfunnene vi har i vårt langstrakte land, mens man i Sverige har hatt en annen strategi og har hatt utfordringer med nettopp gettoer – store områder med høy konsentrasjon av gjengkriminalitet eller innvandringsmiljøer. Det beskriver egentlig hvorfor Norge kanskje ikke har de samme kriminalitetsutfordringene som Sverige.

Jeg mener det er viktig at vi stopper gjengkriminelle som ønsker å etablere seg i Norge fordi Sverige nå tar tak i sin kriminalitet. Det skal vi absolutt gjøre. Men Norge og Sverige er ikke direkte sammenlignbare med tanke på der vi er nå.

Tor André Johnsen (FrP) [10:24:00]: Det er godt å høre at ministeren i hvert fall sier hun skal bidra til å knuse gjengene. Det er bra, men da må politiet og påtalemyndighetene få verktøy. De må få tilstrekkelige verktøy. Det holder ikke med bare høy stemmebruk eller en hammer. Det må litt mer avansert, moderne verktøy til.

Rett før jul behandlet Stortinget forslag fra Fremskrittspartiet med hele 13 tiltak mot gjengkriminalitet, bl.a. bevæpning, som min kollega Njåstad var inne på. Dessverre ble bare ett av Fremskrittspartiets forslag vedtatt, det om hurtigspor. Heldigvis hadde regjeringen i tillegg et par punkter om slutt på samtykke ved ungdomsstraff og kombinasjonen av ungdomsstraff og fengselsstraff.

Hvordan er nå status på de vedtakene Stortinget fattet? Har påtalemyndighetene fått begynne å bruke disse verktøyene ennå, og mener ministeren at det er nok for

å bekjempe den brutale voldskriminaliteten vi ser nå, eller er det behov for mer og flere verktøy?

Statsråd Emilie Mehl [10:25:00]: Hammer bruker jeg til snekring eller møteledelse, og ellers overlater jeg til politiet å ta seg av det operative arbeidet mot gjengene og ikke minst i resten av samfunnet for å forebygge rekruttering til kriminalitet. Det er mange som må være med på laget hvis vi skal lykkes med det, f.eks. helse, skole, kommuner og lokalsamfunn rundt om i byene våre.

Når det gjelder ungdomsstraff, har vi fått vedtatt en rekke tiltak som vil tre i kraft etter hvert. Vi har også planer om å komme tilbake til Stortinget før sommeren med en proposisjon til, bl.a. for å få etablert hurtigspor i domstolene for ungdommer, sånn at vi klarer å sikre en rask reaksjon når en ungdom har begått noe kriminelt. Den reaksjonen handler både om at det skal være en straff – noen ganger kan det være fengselsstraff; det er det opp til domstolene å avgjøre – og om å få ungdommen ut av gaten, ut av det kriminelle miljøet og inn i oppfølging fra dem som er rundt ungdommen, i tråd med det ungdommen trenger.

Tor André Johnsen (FrP) [10:26:06]: Et forslag til ministeren er å bytte ut hammeren med spikerpistol. Det er litt mer moderne og litt mer effektivt. Det er det som er poenget til oss i Fremskrittspartiet. Politiet må få virkemidler som de kriminelle bruker, og det vil si f.eks. bevæpning. Det er et av flere tiltak.

Når det gjelder framdriften her, hører jeg ministeren si «tre i kraft etter hvert». Det er ikke beroligende i det hele tatt. Vi må ha handling nå. Voldskriminaliteten eskalerer og blir bare verre og verre. Domstolene har bl.a. anbefalt at de skal få en mer aktiv rolle i straffegjennomføringen. Brudd på ungdomsstraffen får f.eks. få eller ingen konsekvenser for lovbrysteren. Kriminalomsorgen bringer dessverre sjelden saker om brudd på ungdomsstraffen inn igjen for domstolene for omgjøring til subsidiær fengselsstraff.

Derfor vedtok faktisk et enstemmig storting tidligere i vinter, det var vel rett før jul, følgende setning:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om domstolen bør ha en mer aktiv rolle i straffegjennomføringen både med hensyn til fastsetting av vilkår i straffen og for å kunne følge opp gjennomføringen av denne, etter mønster fra narkotikaprogram med domstolskontroll.»

Når kommer den innstrammingen?

Statsråd Emilie Mehl [10:27:10]: Vi kommer tilbake med proposisjonen før sommeren.

Presidenten [10:27:15]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Grete Wold (SV) [10:27:32]: Jeg vil gjerne stille spørsmål til høyere utdanningsministeren vår.

Om en måneds tid skal veldig mange kommende studenter vurdere om de skal, og om de kan, takke ja til en studieplass. Det heier vi selvfølgelig på at alle gjør. Veldig mange av de store studiestedene står høyt på manges ønskeliste. De kommende studentene er allerede godt i gang med å planlegge alt det praktiske for å bli en student, og øverst på listen over gjøremål står ofte det å skaffe seg et sted å bo. Vi vet at boligjakten er beintøff, og det er selvfølgelig veldig vanskelig for dem som ikke har foreldre som rett og slett bare kan kjøpe en leilighet til den håpefulle unge student.

I fjor så vi en tilnærmet krise da nesten 16 000 studenter rundt om i landet sto uten bolig rett før studiestart. Nødløsningene ble den gangen at mange omgjorde både lesesaler og gymsaler til sovesaler, og mange måtte også bo på tilfeldige sofaer rundt omkring. Det kan rett og slett skremme en del studenter fra å komme i gang med studier, som i seg selv er en krevende øvelse, og mange vil kanskje også velge bort det studiestedet og den studieretningen som de både evner og ønsker seg aller, aller mest.

Hvordan jobber statsråden for å forhindre at vi ser de samme kaotiske tilstandene i august, hvor tusenvis av studenter står uten bolig?

Statsråd Oddmund Hoel [10:28:55]: Det er svært gledeleg at me ser ein oppgang i søkjartala til høgare utdanning. Det er mange unge som vil ta høgare utdanning. Det er faktisk òg mange eldre som no vil ta høgare utdanning. Det er veldig gledeleg.

Vi har hatt, ikkje berre i fjor, men gjennom mange år, ein situasjon som den representanten beskriv rundt studiestart. Eg har veldig stor forståing for at det blir opplevd som problematisk for studentane. Det tek tid for ein del å få seg ein plass å bu. Det er ein uklar situasjon, for ein får kanskje svar veldig seint før semesterstart på når ein skal kome i gang.

Det som er den glade meldinga i dette, er at det har vist seg år etter år at det ordnar seg relativt fort for alle dei studentane som opplever desse problema rundt studiestart. Det går ganske få veker før me ser at alle har fått seg ein plass å bu, i samskipnadshyblar eller på den private leigemarknaden. Så mi viktigaste melding til studentane no vil vere: Ha litt is i magen, det ordnar seg.

Den andre viktige meldinga til studentane er at me særleg på den private leigemarknaden har sett ei urovekkjande utvikling, særleg i dei største byane. Den viktigaste løysinga vår på det er å få fart på bygginga av studentbustader, og det har me no gjort i vår tid. Me har fått mykje meir fart på den bygginga enn me såg under førre regjering. Me har gjort justeringar i ordninga, og me har

auka låneramma i Husbanken, sånn at det no blir bygd fleire studentbustader enn på veldig lenge. Det er det som på sikt skal få bukt med problemet, og det vil me sjå ein ytterlegare fart på. Dei aller fleste, fritt etter minnet ca. ein tredel av dei nye studentbustadene som fått tilsegn dei siste to åra, har vore i Oslo, der problemet er størst.

Grete Wold (SV) [10:31:01]: Jeg har forståelse for at dette er sammensatt, og jeg deler for så vidt optimismen om at det ordner seg for de fleste på en eller annen måte. Samtidig er det en utrolig krevende situasjon å stå i. Det er nettopp den utviklingen statsråden viser til, som også bekymrer oss. Det er ikke slik at vi kan la markedet helt for seg selv styre noe så grunnleggende som et sted å bo. Løsningen å kun vise til markedet har ofte fungert særs dårlig.

SV er opptatt av å øke antall studentboliger, noe jeg også oppfatter at statsråden er. Samtidig ser vi at aktører som har gryteklare prosjekter, slik som Anker studentbolig, faller mellom to stoler. De mister nå støtte, noe som gjør at de heller ikke kan bistå på samme måte som studentsamskipnadene har gjort. Hvilke konkrete tiltak jobber statsråden med for at også andre aktører enn samskipnadene og markedet kan bistå?

Statsråd Oddmund Hoel [10:31:54]: Det er svært viktig for oss å halde på den veldig gode ordninga me har med studentsamskipnadene som ideelle føretak, som er motorane i studentbustadbygginga. Me har nokre tilfelle med private aktørar som er i grenseland når det gjeld forskrifta. Me har halde på ei tydeleg prioritering av dei heilt ut ideelle aktørane, som studentsamskipnadene og nokre andre i same kategori er, blant dei som får tilsegn om støtte til studentbustadbygging.

Det er svært positivt at me òg har private aktørar som byggjer studentbustader. Det ser me i aukande grad på kommersielt grunnlag, og det kjem me til å sjå meir av. Dei utfordrar samskipnadene på byggjekostnader, og dei utvidar tilbodet. Det er me veldig positive til, men vår hovudlinje i politikken er å satse på studentsamskipnadene og dei ideelle verksemdene.

Grete Wold (SV) [10:32:55]: Det er viktig at vi skal bygge studentboliger. Det har vi allerede vært inne på. Vi vet også at det er mange studentboliger som står og forfaller. Ifølge Samskipnadsrådet gjelder det for deres vedkommende hele 7 000 boliger, hybler. Ved ikke å gi tilskudd til å oppgradere studentboliger, men kun bygge nye, mister man muligheten til å ta i bruk de hyblene som står mer eller mindre klare.

Studentsamskipnadene sier at de i år kan igangsette arbeid på 800 hybler og 1 000 hybler neste år. I stedet rives de eller selges ut til et marked, og det er selvfølgelig

en dårlig idé. Det er jo ikke bare i samferdselspolitikken det er viktig å ta vare på det vi allerede har.

Hva vil statsråden gjøre med tilstanden på dagens eldre studentboliger, sånn at vi kan beholde flere av dem i markedet?

Statsråd Oddmund Hoel [10:33:45]: Vår prioritering er å få fleire studentbustader. Det betyr at me prioriterer nye studentbustader. Me ønskjer ikkje å bruke den ramma me har til studentbustader i dag, til å prioritere oppgradering.

Me ser det som ei av pliktene til aktørane på bustadmarknaden – det inkluderer samskipnadene – å sørgje for ei drift som òg inneber ei løpande oppgradering av det ein har. Me har likevel gjort nokre viktige unntak. Me har gjeve tilskot til f.eks. Sogn studentby, som blir oppgradert, som er i ei verneklasse der det ikkje er fritt fram for samskipnaden å gjere kva han vil.

Me har nokre viktige unntak, men hovudregelen er at me ønskjer å bruke dei pengane me har, på nye studentbustader framfor å pusse opp gamle studentbustader.

Grete Wold (SV) [10:34:39]: Jeg ønsker statsråden lykke til med en krevende oppgave på boliger, men vi går litt bort fra det. Det er også viktig at vi sikrer studentene våre kjøpekraft i det markedet som de tross alt må operere i.

SV har sammen med regjeringen lyktes med å øke studiestøtten, først med 7 pst., og så med 10 pst. Det er historisk, det er bra, og det er vi for så vidt fornøyd med. Faktum er dessverre at inflasjonen har spist opp veldig mye av den økte studiestøtten som vi i fellesskap har klart å få til, og kjøpekraften for studentene reduseres år for år og dessverre også generasjon for generasjon.

SV er opptatt av og ønsker å knytte studiestøtten til grunnbeløpet i folketrygden. Er det et virkemiddel som statsråden er villig til å vurdere?

Statsråd Oddmund Hoel [10:35:24]: Me har frå Senterpartiet og Arbeidarpartiet si side hatt eit svært gledeleg samarbeid med SV, og det er ein betydeleg realauke i studiestøtta. Han er på ingen måte eten opp av inflasjonen no. I 2024 vil det vere 6 pst. realvekst etter at me har teke omsyn til prisauken. Det skal me saman vere utroleg glade for at me har fått til.

Når det gjeld å knyte studiestøtta til G, har valet vårt vore å halde ho knytt til KPI, altså konsumprisindeksen. Det er det mest realistiske som gjeld utgiftene til studentane. G er samtidig ein kombinasjon av KPI og lønsutvikling. Det studentar skal få kompensert for, er prisauken, og vel så det.

Presidenten [10:36:23]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Hege Bae Nyholt (R) [10:36:42]: Jeg må få lov til å nevne at dette er en gledens dag, når Norge har anerkjent Palestina.

Mitt spørsmål går til statsråd Mehl. Vi står i en pågående voldskrise i dette landet, der kvinner er ofre for menns vold og brutalitet, og i verste fall blir de drapsofre. Gjerningsmennene er tidligere eller nåværende partnere. Volden og drapene er varslet. Vi vet at det store flertallet av både ofre og gjerningsmenn har vært i kontakt med hjelpeapparatet i forkant av drapet, og i mange tilfeller er det registrert flere voldshendelser i forkant. Særlig tydelig ble dette etter de mange drapssakene i vinter, der både alvoret og antallet sjokkerte mange. Det skjer imidlertid fint lite for å forhindre denne volden og disse drapene på kvinner. Hvilke strakstiltak jobber departementet og statsråden med for å bekjempe vold mot og drap på kvinner?

Statsråd Emilie Mehl [10:37:36]: Først vil jeg si at den drapsbølgen vi har sett, hvor mange av drapene er på kvinner og utført av partner eller et familiemedlem, har vært veldig vond å være vitne til. Mine tanker går til dem som er nær, og som står midt i det i sitt liv og sin hverdag.

Når det gjelder partnerdrap, vold i nære relasjoner og æresvold, er det et høyt prioritert område for regjeringen, og det har det vært siden vi tiltrådte. Vi så en økning i antall drap fra januar i år. Vi hadde da ca. to uker før, rett før jul, lagt fram en omfattende opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner. Der lå det mange tiltak, hvor noen av dem allerede er gjennomført, og andre er på vei. For eksempel var det viktig for oss å speede opp prosessen for å få brukt omvendt voldsalarm mer, i tilfeller hvor det kan være frykt for brudd på besøksforbud, eller hvor det allerede har skjedd. Vi fikk endret loven i fjor, sånn at det er mulig å bruke omvendt voldsalarm – altså sette en fotlenke på noen som er truende mot en kvinne, og som det da blir ilagt besøksforbud mot. Det kan skje allerede ved en beslutning fra politiet og påtalemyndigheten. Man må ikke vente på en hel, stor rettssak for å få det til. Så det kan gå mye raskere. Den endringen trådte i kraft 8. april i år, etter at vi hadde fått fart på det, og der ser vi allerede resultater. Jeg skal ikke referere nøyaktige tall nå, i frykt for å si feil, men det har allerede vært en stor økning i hvordan det brukes ute i politidistriktene.

I budsjettet for 2024 ligger det 100 mill. kr til å finansiere opptrappingsplanen, bl.a. også for å få RISK-modellen – en spesiell enhet i politiet som jobber sammen med helsetjenesten, psykologer osv., for å hjelpe folk ut av vold i nære relasjoner – implementert i alle politidistrikt. Vi starter med tre nå i 2024 og skal fortsette utrullingene de neste årene.

Det er bare noen eksempler på tiltak som det er viktig at vi kommer raskt videre med.

Hege Bae Nyholt (R) [10:39:37]: Jeg takker for svaret.

Jeg hører at statsråden nevner noen tiltak som Rødt også støtter. Likevel har jeg behov for å påpeke at når gjengkriminaliteten har seilt opp som en stor utfordring flere steder i landet de siste årene, har regjeringen vist evne til å kaste seg rundt ved å gjøre prioriteringer for å få bukt med det. Politiet får 1,6 mrd. kr i årets reviderte nasjonalbudsjett for å skape trygghet i Norge gjennom innsats mot organisert kriminalitet, kriminelle gjenger og kriminelle nettverk. Regjeringen viser en alvorsforståelse når det gjelder gjengkriminalitet.

Allikevel må jeg få lov til å si at denne alvorsforståelsen savner jeg litt når det gjelder menns vold mot kvinner. Jeg vil derfor spørre statsråden om det er satt av ekstra midler til politiet – det svarte statsråden litt på, men kan hun utdype – slik at de kan prioritere etterforskning av partnervold, drapssaker, bedre beskyttelse av voldsofre og forebygging av framtidige partnerdrap?

Statsråd Emilie Mehl [10:40:36]: Som jeg sa, ligger det i budsjettet for i år inne 100 mill. kr spesifikt til å følge opp opptrappingsplanen mot vold og overgrep og vold i nære relasjoner. Samtidig er de 1,6 mrd. kr til politiet ekstremt viktig også for å etterforske, forebygge og bekjempe vold mot kvinner og partnerdrap. Det er også en del av politiets daglige arbeid og deres ansvarsområde, og noe av det politiet bruker mye tid på, er de sakene som er blant de høyest prioriterte.

Når vi styrker grunnfinansieringen i politiet og med det gjør at politiet kan få mer tid og mer folk på jobb, er det også veldig viktig og godt nytt for de sakene som handler om nettopp vold mot kvinner.

Hege Bae Nyholt (R) [10:41:28]: Det er klart at politiet må ha nok ressurser, både økonomisk og menneskelig, til å gjøre sin del av arbeidet med å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner og partnerdrap. Likeledes må det forebyggende apparatet i kommunene være tilstrekkelig finansiert, og da særlig krisesentrene. De 44 krisesentrene i landet har en presset økonomi og kapasitet. Mange sentre står i fare for nedleggelse, og tilbudet avhenger i stor grad av hvor folk bor. I Indre Finnmark finnes det ikke et tilbud for kvinner, barn og menn i Sápmi. Det er Krise med stor K, og det står om liv.

Likevel kunne jeg ikke se at krisesentrene er nevnt ett sted i det reviderte nasjonalbudsjettet regjeringen presenterte for en uke siden, ei heller i kommuneproposisjonen. Mener statsråden, som en del av regjeringen, at de fører en forsvarlig politikk for å bekjempe og fore-

bygge partnerdrap når krisesentrene i Norge knapt kan holde det gående?

Statsråd Emilie Mehl [10:42:16]: Jeg mener at vi fører en veldig god politikk for å bekjempe og forebygge partnervold i Norge, og krisesentrene er en viktig del av det. Vi har lagt fram en lang rekke tiltak og ikke minst en tung satsing på politiets brede arbeid, og vold – både vold generelt, vold i nære relasjoner og vold mot kvinner – er en viktig og høyt prioritert del av det. Så kan vi aldri si oss ferdig med denne problemstillingen, for dette er et veldig stort problem i nær sagt enhver krik og krok av Norge. Det bor kvinner over hele landet, og utfordringen med vold i nære relasjoner må vi da også ha med oss overalt og i alt arbeidet vi gjør. Det er et stort arbeid å ta fatt på, så steder der vi kan forbedre oss enda mer, må vi alltid være åpne for.

Hege Bae Nyholt (R) [10:43:12]: Jeg håper at både jeg og statsråden kan leve i et samfunn hvor vi ikke trenger krisesentre, men så lenge vi gjør det, må vi sørge for at de har både ordentlige låsesystemer på dørene sine og rom til dem som trenger beskyttelse.

Jeg vil allikevel flytte fokuset lite grann, over til manssutvalget, som tidligere i vår la fram sin rapport om menns likestillingsutfordringer og kom med en rekke tiltak for å styrke likestillingen for menn. Jeg vil spørre statsråden, som representerer regjeringen, om regjeringen akter å bruke erfaringene fra manssutvalgets arbeid og rapporten deres til å bekjempe og forebygge menns vold mot kvinner.

Statsråd Emilie Mehl [10:43:49]: Det er kultur- og likestillingsministeren som vil følge opp manssutvalget. Det er hun som har mottatt den rapporten. Samtidig er enhver rapport relevant også for andre områder hvor det kan ha betydning. Så i den grad det er nyttig for f.eks. kampen mot vold, vil vi selvfølgelig også ta med oss eventuelle innspill fra manssutvalget.

Presidenten [10:44:11]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:44:29]: Jeg vil først benytte anledningen til å gratulere utviklingsministeren med 50-årsdagen. Men den jeg skal spørre, er justisministeren.

Både i år og i fjor har PST i sin nasjonale trusselvurdering påpekt risikoen for at sivile russiske fiskefartøy med tilgang til norske havner kan brukes til å smugle varer og komponenter som er underlagt eksportkontroll eller sanksjoner, og for at de driver spionasje og sabotasje. Den eneste grunnen til at russiske fartøy har tilgang til tre norske havner, er at regjeringa valgte å innføre et særnorsk unntak fra havneforbudet for disse fartøyene.

Høyre har vært helt tydelig på at en forutsetning for å støtte disse unntakene er at det føres reell og faktisk kontroll med alle russiske fartøy. I tillegg har vi forutsatt at regjeringa gjør løpende vurderinger av om unntakene kan videreføres. I oktober 2022 strammet regjeringa inn unntakene, nettopp med den begrunnelse at det er en reell fare for omgåelse av sanksjoner og eksportkontrollregelverket. Det er godt kjent at sivile russiske fartøy brukes både til sabotasje og spionasje, og at de er underlagt statlig russisk kontroll.

Da jeg i januar og mars i fjor spurte regjeringa om kontrollen med russiske fiskefartøy som forlater norske havner, var svaret at det i perioden oktober 2022 til januar 2023 ikke ble ført fysisk kontroll med samtlige russiske fartøy, og at det selv med fysisk kontroll ikke var mulig å garantere at varer underlagt eksportkontroll eller sanksjoner ikke blir ført ut av landet. På TV 2 den 13. mai uttrykker både politimesteren i Øst-Finnmark og sjefen for PST i Finnmark at de ikke har hjemmel til å sjekke russiske fiskefartøy i norske havner. Da blir mitt spørsmål til justisministeren: Hva konkret består kontrollen av russiske fiskefartøy av i dag, hvis politiet ikke har hjemmel til å utføre noe annet enn personkontroll og grensek kontroll?

Statsråd Emilie Mehl [10:46:27]: Det er riktig at vi har dette unntaket i Tromsø, Båtsfjord og Kirkenes for anløp av russiske fartøy, og det er også riktig, som representanten sier, at det er et unntak vi har innført, men også sagt at vi kan komme til å fjerne hvis vi ser at det blir misbrukt. Det er tolletaten som har ansvaret for kontrollen av skipene som anløper de havnene. Så nær som alle blir kontrollert av tolletaten. Det er PST og politiet som har ansvar for å følge med på mulig spionasje eller annen mistenkelig aktivitet, og etter det jeg er kjent med, har de også et godt samarbeid med tolletaten.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:47:11]: Det var ikke det jeg spurte om. Jeg spurte om hva den reelle kontrollen i dag består i, hvis det er sånn at PST og politiet, og da også tolletaten, ikke har hjemmel til å gjøre noe annet enn personkontroll og grensek kontroll. Hva får de sjekket om bord i fartøyene?

Statsråd Emilie Mehl [10:47:26]: Når det gjelder tolletaten, er det et ansvar som hører under finansministeren, så detaljene i hvordan den kontrollen utføres, må jeg komme tilbake til.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:47:43]: Dette er ganske oppsiktsvekkende. Det var altså justisministeren som sto på en pressekonferanse i oktober 2022 og fortalte om innstramming i unntaket fra havneforbudet, nett-

opp med bakgrunn i risikoen for spionasje, sabotasje, unndragelser og omgåelse av eksportkontrollregelverket. Hvis det er sånn at justisministeren ikke vet hva som sjekkes om bord på disse fartøyene, er det mildt sagt oppsiktsvekkende. Har justisministeren kontroll?

Statsråd Emilie Mehl [10:47:58]: Ja, det har jeg. Det er nettopp de formålene som nevnes her, som er grunnen til at vi har så omfattende kontroll, og som er hele grunnen til at vi har sagt at vi kan stramme inn, men vi har en åpning for at det kan være anløp til disse havnene. Det er nettopp for – blant annet – å forebygge omgåelse av eksportkontrollregelverket eller at Norge brukes som transitland for transport av ulovlige varer til Russland.

Vi lever i et åpent samfunn hvor vi ikke kan helgardere oss mot alt. Det gjelder all type spionasje, etterretning eller mulig fremmed aktivitet fra russisk side, som er en stor utfordring, og som har vært det over mange år, også da Høyre satt i regjering, uten at man klarte å ha et helt vanntett samfunn den gangen. Men når det gjelder denne problemstillingen, som er omgåelse av sanksjonsregelverket og omgåelse av eksportkontrollregelverket, er det noe regjeringen følger svært nøye med på, og som etatene våre er ute i felt og jobber med hver dag.

Så oppfattet jeg spørsmålet som en detaljert beskrivelse av hvordan det operasjonelle arbeidet utføres, og det må jeg komme tilbake til.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:49:03]: Jeg ba ikke om en detaljert beskrivelse av det operasjonelle arbeidet. Jeg spurte om regjeringa har kontroll. For hvis det er sånn at man følger veldig nøye med på en eventuell omgåelse av eksportkontrollregelverket, spionasjerisiko og sabotasjerisiko, men uten å kunne svare på hvordan en enkelt kontroll av fartøyene foregår, mener jeg det er oppsiktsvekkende.

Da vil jeg stille spørsmålet på en annen måte: Hva skal til for at regjeringa nå revurderer dette særnorske unntaket fra havneforbudet?

Statsråd Emilie Mehl [10:49:31]: Jeg svarte at vi har så god kontroll som vi mener det er rimelig å ha, og vi har kontroll av nær sagt alle fartøy som anløper de tre åpne havnene. Representanten har selv vært regjeringsrepresentant og utenriksminister og vet antakeligvis godt at det er en stor utfordring med fremmed etterretning i Norge, både fra Russland, særlig med tanke på krigen i Ukraina, og også fra andre stater, og at vi har omfattende arbeid og tiltak for å forebygge at de lykkes med å bruke lovlig aktivitet til ulovlige formål.

Bård Ludvig Thorheim (H) [10:50:21]: Den nye sjøkabelen utenfor Bø i Vesterålen meldes å være uten for-

bindelse. Det kan ha naturlige forklaringer, men hendelsen faller inn i et bilde av at norsk kritisk digital infrastruktur er svært utsatt. Den forrige kabelen utenfor Bø ble kuttet i to. Da jeg høsten 2021 stilte spørsmål til statsråden om hvordan man vurderte situasjonen, valgte hun å la kommunalministeren gi et intetsigende svar. NRK har i en sak vist at både den forrige kabelen i Bø og fiberkabelen til Svalbard ifølge AIS-data ble kuttet etter at en russisk tråler hadde kjørt sikksakk over kabelen gjentatte ganger. Er regjeringen for naiv i møte med et nytt trusselbilde? Har man kontroll, og har man nødvendige virkemidler for å hindre sabotasje på norsk kritisk infrastruktur?

Statsråd Emilie Mehl [10:51:17]: Senterpartiet og Arbeiderpartiet tar beredskap, sikkerhet og trusler fra fremmed etterretning på aller største alvor, og det har det vært all grunn til å intensivere etter at krigen i Ukraina brøt ut. Hvis ikke den forrige regjeringen hadde vært så naiv, hadde vi kanskje vært litt lenger framme i å ha hjemler på plass – ha mulighet til å forebygge de tingene – enn man var da vi tok over høsten 2021. Vi har gjort et omfattende arbeid for bl.a. å kartlegge grunnleggende nasjonale funksjoner og innføre nye hjemler for PST i måten de jobber på. Vi følger selvfølgelig nøye med på aktivitet langs kysten og på land som kan utgjøre en trussel mot nasjonal sikkerhet eller være et uttrykk for spionasje.

Når det gjelder de konkrete sjøkablene: Dersom det blir brudd og man mistenker at det er noe kriminelt, er det en politisak. Derfor kan ikke jeg kommentere etterforskningen, som i hvert fall har vært i ett av de eksemplene som trekkes fram i spørsmålet.

Presidenten [10:52:16]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Himanshu Gulati (FrP) [10:52:23]: Mitt spørsmål går til statsråden for høyere utdanning.

I fjor kom det fram at flere studenter er blitt ute-stengt fra universiteter og høyskoler som følge av mistanke om fusk, mens de senere er blitt frikjent i klagerunden. Så sent som i dag meldte NRK om enda tre slike saker, fra Vestlandet.

Jeg mener det er vanskelig å kalle dette noe annet enn en rettssikkerhetsskandale for studenter. Fremskrittspartiet foreslo allerede i fjor at den nye loven om høyere utdanning burde vært trukket tilbake for en ny gjennomgang av fuskeregelverket, noe vi dessverre ikke fikk støtte for.

Etter at to statsråder måtte gå av i vinter som følge av fokuset på fusk og plagiat, fikk vi i februar et enstemmig storting med på et vedtak om at studenter kan få utsatt iverksettelse av vedtak om utestengning fram til eventu-

ell klage er behandlet – altså samme rettssikkerhetsprinsipp som jeg opplever gjelder i store deler av samfunnet ellers. Det var derfor med stor skuffelse vi så i RNB at regjeringen avviser dette enstemmige anmodningsvedtaket som også regjeringspartiene selv var med på.

Jeg ønsker derfor å stille statsråden spørsmål om hvorfor han mener det ikke er riktig å vente med iverksettelse av fuskevedtak før klage er behandlet, spesielt når vi ser at flere studenter blir frikjent i klagerunden, og at de i dag må ta sin straff, med den konsekvens det har, mens de i realiteten kanskje er uskyldige, bare man venter og ser til klagerunden.

Statsråd Oddmund Hoel [10:54:03]: Eg må først seie at eg er svært glad for at den nye universitets- og høgskolelova blei vedteken og no trer i kraft, og at Stortinget ikkje slutta seg til Framstegspartiets framlegg om å utsetje det heile. Med ei ny UH-lov har me fått eit styrkt og meir samordna regelverk om fusk og ei styrkt lov på veldig mange andre felt. Det er veldig gledeleg.

Når det gjeld fuskproblematikken, må me først berre konstatere at fusk er eit stort problem i høgare utdanning. Difor har me eit klart regelverk som har reaksjonar mot fusk. Me ser òg at studentar som det blir reist fuskesaker mot, i nesten alle tilfelle ikkje får medhald. Så har me nokre studentar som får medhald. Studentar skal ha rettssikkerheit. Dei har rett på gratis advokatbistand i tre instansar viss dei klagar. Me har eit system som i all hovudsak fungerer bra, men me treng betre samordning av fuskeregelverket. Det har me mellom institusjonane, og det er i full gang. Det har me teke initiativ til.

Spørsmålet representanten stiller om utsett reaksjon, trur me ikkje er nokon fordel for studentane. I og med at dei aller fleste ikkje får medhald, vil det berre føre til at ein vil få den reaksjonen på eit seinare tidspunkt – kanskje når det skaper eit større problem. Viss ein f.eks. blir felt for fusk i eit emne på bachelor, og så får ein plutsleg iverksett utestenginga når ein er godt i gang med masterløpet sitt, vil det vere veldig uheldig for studentane. Då følgjer me heller prinsippet i forvaltningslova om at reaksjonen blir iverksett når han blir ilagd.

Himanshu Gulati (FrP) [10:56:00]: Jeg er enig med statsråden i at fusk er alvorlig, og at det skal få en konsekvens, men det som er like alvorlig, er når vi straffer uskyldige mennesker som ikke har gjort noe galt. VG skrev om Katie, som kom til Norge fra Thailand som 16-åring, fulgte den norske drømmen, sto på, kom inn på medisinstudiet, ble anklaget for juks og utestengt, med den konsekvensen det fikk for henne. Hun følte at livet ble satt på vent. Det handlet også om renommé. Hun ble utestengt, men da klagen var ferdigbehandlet,

ble hun frikjent, for det viste seg at det ikke var hun som hadde kopiert noen andres notater, men andre som hadde kopiert henne, og derfor slo det ut på tekstlikhet.

Jeg vil mene at slike saker er rettssikkerhetsmessige skandaler. Når statsråden og regjeringen ikke vil gå inn på å utsette iverksettelse av vedtak inntil klage er ferdigbehandlet, lurer jeg på om statsråden kan garantere at vi ikke ser flere slike saker hvor uskyldige personer må sone en straff for noe de ikke har gjort.

Statsråd Oddmund Hoel [10:57:03]: Det som er ein stor fordel med den nye universitets- og høyskolelova, som Framstegspartiet ikkje ville vedta no, er at ein har fått innført meir nyanserte reaksjonar mot fusk. Me kan få strenge reaksjonar mot dei mest alvorlege tilfella, mens me legg opp til mildare reaksjonar mot dei minst alvorlege tilfella. Dette står heilt klart i proposisjonen som no har passert Stortinget. Det betyr òg at institusjonane i større grad no må vurdere om utestenging er ein rett reaksjon.

Det er ei kontinuerleg utvikling av feltet og av metodar for fusk, det er det aller viktigaste bak dette, men eg trur me vil sjå ei meir nyansert tilnærming frå institusjonane, som vil hindre ein del av dei uheldige utslaga me har sett.

Himanshu Gulati (FrP) [10:57:59]: Det er bra, og Fremskrittspartiet har støttet at vi får ulike typer reaksjonar på ulik alvorlighetsgrad av fusk og også det vi ser er misforståelser. Det mest grunnleggende i et rettssamfunn må likevel være at uskyldige mennesker ikke straffes for noe de ikke har gjort, og det føler jeg at regjeringen og statsråden ikke tar på alvor. Jeg føler at studentenes rettssikkerhet rett og slett kastes under bussen. Jeg vil også sitere Norsk Studentorganisasjons leder, som etter RNB-framleggelsen sa:

«Ingen blir satt i fengsel før anken er behandlet.

Studenter bør heller ikke utestenges før klagen vår er behandlet.»

Jeg vil derfor spørre statsråden om han vil ta en ny vurdering av saken og vurdere å følge opp et enstemmig anmodningsvedtak fra Stortinget om at iverksettelse av fuskevedtak for studenter ikke starter før klagen er behandlet.

Statsråd Oddmund Hoel [10:58:56]: Me følgjer det som er heilt vanleg i forvaltningsretten, nemleg at vedtaksreaksjonen blir ilagd når vedtaket blir fatta, men det er opp til institusjonane å vurdere om den reaksjonen skal setjast i verk med det same eller utsetjast. Det vil jo vere ein del av ei samla vurdering av kor alvorleg saka er, m.m.

Me har gjeve svaret vårt til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett. Det blir behandla der, og det er vårt svar

no. Me får sjå kva Stortinget kjem fram til når det blir behandla, men me står fast på at dette er det som er det både mest rimelege og mest føreseielege for studentane, at dei slepp å få ein reaksjon lenge etter at dei er dømde for fusk.

Presidenten [10:59:51]: Vi går vidare til neste ho-vedspørsmål.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:00:10]: Vi står ved et veiskille. Det blir færre unge og flere eldre, og det vil utfordre helsetjenestene våre. Støre-regjeringens svar på utfordringene er å kompromisse på kvalitet og kompetanse i sykepleierutdanningen. Regjeringen har foreslått å fjerne kravet om karakteren 3 i norsk og matematikk for å komme inn på sykepleierstudiet, til tross for at det er helt grunnleggende for å fungere godt i sykepleieryrket. Da Høyre innførte karakterkravene, var det fordi vi ønsket å heve kvaliteten på utdanningene og bedre gjennomføringsevnen til studentene. Det er en klar sammenheng mellom inntakskompetanse og sluttkompetanse.

Vi har en sykepleierutdanning det er grunn til å være stolt av, og våre sykepleiere har høy kompetanse i grunnleggende sykepleie. Det er viktig når de står i krevende situasjoner og skal ta avgjørelser som kan bety forskjellen på liv og død. Noen utdanningsinstitusjoner fyller studieplassene med kvalifiserte søkere, og andre mangler studenter som oppfyller nivåkravene i norsk og matematikk.

Regjeringen åpner nå døren for studenter som ikke har nødvendige forkunnskaper, og det til tross for at Sykepleierforbundet har advart sterkt imot dette og kalt det en totalt feilslått politikk. Støre-regjeringen legger opp til at norsk helsevesen vil få et a- og b-lag av sykepleiere, og at vi som pasienter ikke lenger kan være trygge på at vi møter en sykepleier som beregner livsnødvendige medisiner korrekt. Det er svært alvorlig. Å investere i godt utdannede sykepleiere er noe av det lureste vi kan gjøre i møte med de behovene vi står overfor.

Hvorfor er statsråden villig til å kompromisse på kvalitet og kompetanse i sykepleierutdanningen?

Statsråd Oddmund Hoel [11:01:57]: Regjeringa er på ingen måte villig til å kompromisse på kvalitet i sjukepleiarutdanninga. Det største problemet for pasientsikkerheita når det gjeld dei spørsmåla me diskuterer her, er mangel på sjukepleiarar, det er at me ikkje får tak i sjukepleiarar i det heile der dei trengst, i spesialisthelsetenesta og i primærhelsetenesta. Det er difor oppsiktsvekkjande at Høgre sitt einaste svar på den situasjonen me har sett med aukande rekrutteringsproblem, er å halde fast på sin gamle politikk. Det er for så vidt karakteristisk for ganske mykje av Høgre sin politikk

innan høgare utdanning at ein tviheld på gamle løysin-
gar, sjølv om verda endrar seg.

Representanten peiker heilt rett på at me har ein si-
tuasjon med fleire eldre. Me har ein aukande kompetan-
semangel. Me må ha fleire inn i sjukepleiarutdanninga.
No har me ein gledeleg auke på 10 pst. i søkinga til sju-
kepleiarutdanningane i år, men me har framleis ein
nedgang i søkinga til sjukepleiarutdanningane fleire
plassar i Nord-Noreg, bl.a. Dei utdanningsinstitusjonane
er heilt klare og tydelege på at det viktige ikkje er kva
studentane kan når dei begynner på utdanninga, men
det er kva dei kan når dei er ferdige på utdanninga etter
tre år. Dei er òg heilt klare på at dei skal ha eit opplegg
som utstyrer kandidatane med den kompetansen som
trengst, og det er ingen veldig klar og tydeleg saman-
heng mellom inntakskvalitet og kompetansen når ein
går ut.

Det me har gjort med å ha dei karakterkrava som
Høgre innførte på sjukepleiarutdanningane, er at me
har halde mange motiverte, gode søkjarar utanfor ut-
danningane, f.eks. helsefagarbeidarar med veldig lang
erfaring som då ikkje får moglegheita til å bli tekne opp
på realkompetanse. Så me sørgjer no for å få fleire moti-
verte, dyktige unge folk inn i sjukepleiarutdanningane.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:04:04]: Det å rekruttere
handler også om attraktivitet, og Sykepleierforbundet
mener at det å fjerne karakterkravene til sykepleierut-
danningen kan redusere statusen til sykepleierstudiet,
øke frafallet, bidra til lavere kvalitet og svakere rekrut-
tering til spesialistutdanningene. Det er jo ikke det vi
ønsker å oppnå. De sier også at det kan gå ut over pasi-
entsikkerheten, og at «regnefeil og kommunikasjons-
svikt kan medføre pasientskade og død». Det er relativt
sterke ord.

Til tross for dette senker altså regjeringen ambisjo-
nene. I en sykepleiers hverdag beregner man medi-
sindoser i milligram og mikrogram, og en liten regnefeil
kan bety forskjellen mellom liv og død. Det burde stats-
råden ta på større alvor. Er det slik å forstå at statsråden
er uenig med Sykepleierforbundet i at det vil gå ut over
pasientsikkerheten?

Statsråd Oddmund Hoel [11:05:01]: Eg vil gjenta:
Mangel på sjukepleiarar er eit større pasientsikker-
heitsproblem enn at me justerer inntakskravet til ut-
danningane. Det å ha sjukepleiarar som må ta vakt et-
ter vakt og i den situasjonen skal begynne å rekne på
medikament og gjere andre ting som er heilt kritiske
for utøvinga, er langt meir uheldig enn det å ha inn stu-
dentar som er motiverte, som går gjennom utdanninga,
og som går ut derifrå med bestått utdanning.

Det er framleis slik at ingen kjem ut av ei sjukeplei-
arutdanning utan å vite forskjellen på milliliter og desi-

liter. Ein må bestå medikamentprøveeksamen. Me held
på nasjonal deleksamen, og me har ein kontroll der. Og
når det gjeld statusen til utdanninga, er det ingen teikn
til at statusen har auka etter at Høgre sitt karakterkrav
blei innført – tvert om.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:06:10]: Det er ikke sånn
at alle institusjoner i dag har krav om 100 pst. feilfri
medikamentberegningsprøve. Det skulle bare mangle,
for universiteter og høyskoler skal uteksaminere stu-
denter fra sykepleierutdanningen som kan håndtere og
beregne legemidler, men dette dreier seg ikke om milli-
liter og desiliter, det er mikrogram. Dette er forsket på. I
doktorgraden til UiO-forsker Mulac vises det til at util-
strekkelig tallforståelse kan få konsekvenser. Av 100
regnefeil førte 78 av dem til skade på pasienten, skrev
Sykepleien i 2022. Hvis man rekrutterer sykepleiere
som har svakere matematiske kunnskaper, kan det gå
på bekostning av pasientsikkerheten, sier hun. 78 av
100 regnefeil førte til skade på pasienten, og det kan jo
handle om liv og død. Synes ikke statsråden at det er al-
vorlige tall, og frykter ikke statsråden konsekvensen av
egen politikk?

Statsråd Oddmund Hoel [11:07:12]: Feilmedisine-
ring er eit problem i helsetenesta. Det er for så vidt
utanfor mitt område, men den avhandlinga som repre-
sentanten viser til, viser at det er ei lang, lang rekkje for-
hold i tenestene som må betrast for å få bukt med det.
Det er vår klare haldning at utdanningsinstitusjonane
er godt i stand til å utstyre dei studentane dei får inn,
med den nødvendige kompetansen. Det har me full til-
lit til. Det me ser frå Høgre si side, er tvert om ein mistil-
lit til at institusjonane greier å drive ei undervisning
som utstyrer kandidatane med den nødvendige kom-
petansen.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:07:57]: Men når statsråd-
en sier at det er en lang rekke forhold i tjenestene som
fører til feilbehandling – jeg oppfattet det i alle fall sånn
– vil det ikke være en god ting å starte med å øke ambi-
sjonene til dem som skal inn i vår viktigste helseutdan-
ning? Det er stor mangel på sykepleiere. Vi trenger å
gjøre yrket mer attraktivt. Vi trenger å stille strenge
krav og vise at dette er et yrke for framtiden. De trenger
karriereveier, de trenger en turnus de kan stå i over tid,
og det aller første vi burde gjøre, er egentlig å fortelle at
de som skal velge sykepleierutdanning, får et yrke med
høy status, vi stiller krav, og de trenger høy kompetanse
for å stå i den viktige posten. Så hva er egentlig regjerin-
gens ambisjon for sykepleierutdanningen?

Statsråd Oddmund Hoel [11:08:55]: Det er ingen
teikn til at statusen til sjukepleiarutdanninga og sjuke-

pleiaryrket har auka etter at Høgre sitt karakterkrav blei innført i 2019 – tvert om. Så er det òg ganske klart at det først og fremst har med forhold rundt pandemien å gjere. Regjeringa og ikkje minst helseministeren arbeider kvar dag for å gjere sjukepleiaryrket meir attraktivt, og eg er heilt einig med representanten i at det er forhold i yrket og i arbeidslivet som er nøkkelen for å gjere yrket meir attraktivt. Vår ambisjon for sjukepleiarutdanningane er å rekruttere motiverte, dyktige søkjarar, både unge og litt eldre, til å bli dyktige sjukepleiarar. Me har veldig gode sjukepleiarutdanningar i dette landet, som er fullt i stand til å utstyre dei med den kompetansen som gjer at desse motiverte folka skal bli utmerkede sjukepleiarar og vere med på å heve statusen til sjukepleiaryrket.

Presidenten [11:09:55]: Den muntlige spørretimen er omme.

Sak nr. 2 [11:09:56]

Ordinær spørretime

Presidenten [11:09:57]: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Hege Bae Nyholt til barne- og familieministeren, utsettes til neste spørretime da statsråden er bortreist.

Spørsmål 3, fra representanten Lan Marie Nguyen Berg til utenriksministeren, er overført til utviklingsministeren som rette vedkommende.

Spørsmålene 4 og 5, fra henholdsvis representantene Frank Edvard Sve og Morten Wold til samferdselsministeren, utsettes til neste spørretime da statsråden er bortreist.

Presidenten [11:10:05]: Da den muntlige spørretimen allerede er over, må vi nok være litt fleksible i dag, for enten er statsråden ikke i salen, eller så er ikke representanten i salen. Når jeg ser litt utover, betyr det at vi må starte med spørsmål 9, fra representanten Helge André Njåstad til justis- og beredskapsministeren.

Spørsmål 9

Helge André Njåstad (FrP) [11:10:39]: Takk for at presidenten praktiserer at dei siste skal bli dei første – og motsett. Mitt spørsmål er:

«Nye bygg er ein kime til frustrasjon i politisektoren. I Bergen har ein jobba med nytt politihus i over 20 år.

Trass i at fleire politikarar frå ulike regjeringsparti har smilt på bilete, er ting framleis usikre. I Vest-Lofoten slår grensa på 100 mill. kr i investeringsramme, som har vore uendra sidan 2012, inn. Der har dei ikkje høyrte noko frå departementet på åtte månadar.

Kvifor gjer statsråden det så vanskeleg å realisere nye bygg til politiet?»

Statsråd Emilie Mehl [11:11:14]: Jeg har forståelse for at flere kan oppleve at det tar lang tid å få avklaring i denne typen saker. Samtidig er det viktig at vi disponerer politibudsjettene slik at vi får mest mulig politikraft ut av pengene. Det gjelder også når vi skal finne nye løsninger for bygg eller for lokaler.

Alle etater, inkludert politiet, er forpliktet til å følge Instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor. De fleste av de husleiesakene som kommer til Justisdepartementet, innebærer en stor økning i husleieutgifter, eventuelt en vesentlig økning i forhold til det som det opprinnelig var gitt tilsagn om, eller som lå der fra før.

Økte husleiekostnader er noe som må håndteres innenfor den gjeldende budsjettammen politiet har, som igjen betyr at hvis vi sier ja til det, kan vi risikere å svekke tjenesteproduksjonen på andre områder.

Dokumentasjonen som departementet får i disse sakene, må derfor være god fra politiets side og gi oss et godt nok beslutningsgrunnlag for den beslutningen som skal fattes, og så må og bør prinsipielle spørsmål være avklart tidlig i prosessen. Det krever at man har vurdert grundig hvilke andre alternativer enn dem vi får innspill om, som kan være aktuelle. Det skal også vurderes hvilken løsning som er mest økonomisk gunstig for staten på lang sikt, f.eks. om det er å eie et bygg eller å leie et bygg av noen i det private markedet.

Normalt er det sånn at staten skal eie bygg hvor oppføringskostnaden er større enn markedsverdien til bygget i et privat marked. I noen av de sakene som departementet har til behandling nå, ser vi nettopp det jeg har vært inne på, nemlig at prisnivået har økt vesentlig i forhold til det som har vært lagt til grunn tidligere i prosessen. For eksempel når det gjelder det nye politihuset i Bergen, har Politidirektoratet – ikke for første gang – bedt om å få øke den årlige kostnadsrammen vesentlig, sånn at det blir langt utover det som ble lagt til grunn da vi ga aksept for å leie lokaler i markedet. Når vi da får en slik henvendelse om å øke kostnadene betraktelig, er vi også nødt til å gjøre en grundig vurdering fra departementets side.

Mitt utgangspunkt er at vi skal realisere nye politihus så raskt som mulig og innenfor en akseptabel ramme av kostnader, og så må det baseres på hvilken løsning som er mest gunstig for staten på lang sikt.

Helge André Njåstad (FrP) [11:13:49]: Eg takkar justisministeren for at ho brukte ein del av svaret på situasjonen i Bergen. Der har det vore folk tverrpolitisk frå fleire ulike regjeringar – det har vore folk frå den førre, blå regjeringa der og teke bilde og sagt at no kjem det eit nytt politihus, og det har vore kollegaer av justisministeren der og smilt og sagt at no kjem det eit nytt politihus. Ein er heilt på oppløpssida. Ein har lagt ein strategi tverrpolitisk. Det har vore anbod. Det einaste som står att, er at Justisdepartementet seier at det er greitt for politiet å forhandla med dei som har levert inn anbod, sånn at ein kan flytta inn i nytt politihus når leigeavtalen går ut i 2028. Ein ventar eigentleg berre på eit svar frå justisministeren og Justisdepartementet for å koma vidare. Så mitt spørsmål er av ja/nei-sorten: Vil Justisdepartementet seia ja til at den pågåande anbodsprosessen med forhandlingar kan fullførast, eller må ein begynna heilt på nytt og stilla heile politihuset i Bergen i uvisse?

Statsråd Emilie Mehl [11:14:45]: Politihuset i Bergen er noe vi alle ønsker å få på plass så raskt som mulig. Det er viktig for Senterpartiet og Arbeiderpartiet, og jeg vet det er viktig for andre også. Det er en viktig sak lokalt. Som representanten er inne på, har det vært en prosess i mange år, kanskje kan vi si mange tiår, for å få gjort noe med dette.

Jeg syntes det var en stor dag da Senterpartiet og Arbeiderpartiet kunne gi klarsignal om nytt politihus i Bergen – jeg mener det var omtrent ved årsskiftet 2022/2023. Så fikk vi i år på nytt varsel om at kostnadene har økt vesentlig, og da er vi forpliktet til og nødt til å ta en skikkelig runde for å få klarlagt alle fakta. Det er det vi holder på med nå. Sammen med Politidirektoratet må vi få informasjon, sånn at vi kan ta en beslutning.

Blant annet viste NSM-saken at vi må forholde oss til om vi skal ha et formålsbygg, eller om det er greit at noen leier i markedet. Det er et av den typen spørsmål vi er nødt til å vurdere når det kommer sånne kostnadsøkninger.

Helge André Njåstad (FrP) [11:15:45]: Det var eit komplisert svar på eit enkelt spørsmål av ja/nei-karakter. Ein har lagt ut i marknaden eit anbod med forhandling. Det har kome ei rekkje tilbydarar og trudd at staten er ein seriøs motpart som faktisk gjennomfører ein konkurranse. No ventar ein berre på eit klarsignal om at ein kan gjennomføra forhandlingane og fullføra eit nytt politihus. Eg gjentar igjen ja/nei-spørsmålet: Vil politiet få den fullmakta, sånn at dei kan fullføra anbodsprosessen ein er inne i no, eller skal ein jobba på ein heilt annan måte? Det er eigentleg eit ja/nei-spørsmål. No har ein sjansen til å gjera dette føreseieleg og gje Bergen eit nytt politihus eller til å skapa ny

utryggleik og nye år med utgreiingar og med å venta og sjå. Alt ligg på bordet til statsråden. Ho kan seia ja, så blir alle fornøgde og politiet får eit nytt hus, eller ho kan seia nei og føra politiet i Bergen ut i ny utryggleik.

Statsråd Emilie Mehl [11:16:35]: Jeg sa ja. Så kom politiet etter det og sa at man har fått høyere kostnader allikevel. Da er mitt ansvar som statsråd å ta det seriøst, klarlegge detaljene i det og sørge for at vi holder oss innenfor det regelverket og de retningslinjene som gjelder for bygg som brukes av bl.a. politiet.

Presidenten [11:16:57]: Da går vi tilbake til spørsmål 1.

Spørsmål 1

Bård Hoksrud (FrP) [11:17:13]: «Ventetiden for å få svar på livmorhalsprøver i Oslo-området har økt til opptil ti uker på OUS. Det betyr at mange kvinner risikerer å vente lenge for å få vite om de har celleforandringer som kan føre til livmorhalskreft. Dette er langt over anbefalte ventetider. Statsråden har lovet å bruke private aktører for å redusere ventetidene, og Først Laboratorium har ledig kapasitet.

Vil statsråden sørge for å ta i bruk denne kapasiteten for å få ventetiden ned?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:17:43]: Takk for spørsmålet.

Den 13. mai lanserte regjeringen ventetidsløftet, som er en historisk satsing for å få ned ventetidene i vår felles helsetjeneste. Regjeringen har invitert med de store arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene og de regionale helseforetakene til et forpliktende samarbeid, der vi sammen skal ta i bruk de virkemidlene vi kan for å få ned ventetidene. Først skal vi snu trenden, og så skal vi sikre en markant nedgang i ventetidene gjennom 2024 og 2025, rett og slett fordi folk i Norge skal være trygge på at de får god og rask hjelp fra det offentlige den dagen de trenger det. Dette står helt øverst på agendaen. I revidert nasjonalbudsjett for 2024 har regjeringen derfor også foreslått å styrke vår felles sykehusøkonomi med om lag 2 mrd. kr. Alt dette skal bidra til å legge til rette for at vi raskt skal få ned ventetidene.

Utvikling av livmorhalskreft tar som regel lang tid, som oftest fra 10 til 30 år. I noen svært få tilfeller kan det gå raskere. Det er likevel uheldig at ventetiden for svar på livmorhalsprøver har økt. Dette er selvfølgelig svært belastende for de kvinnene det gjelder. Det har jeg stor forståelse for. Vi kan ikke si oss fornøyd før vi har fått ned ventetidene, også på prøvesvarene. Så skal vi selvfølgelig sørge for at arbeidet med å få ned ventetidene ikke går

på bekostning av kvaliteten på arbeidet som laboratoriene gjør. Oslo universitetssykehus opplyser at de arbeider systematisk med å få ned ventetiden for svar på livmorhalsprøver gjennom oppbemanning, overtidsarbeid, omfordeling av arbeidsoppgaver for screenere og avtaler med andre laboratorier. Oslo universitetssykehus melder at de håper å kunne gi prøvesvar innen tre til fire uker allerede i løpet av august.

I ventetidsløftet tar jeg til orde for at samarbeid kan være en del av løsningen. Private aktører, ideelle og kommersielle, kan også bidra til å få ned ventetidene. Jeg har ikke noe imot at sykehusene våre kjøper kapasitet fra private når det er behov. Sånn har vi alltid hatt det i Norge, og sånn kommer vi til å ha det også i fremtiden. Men også her er det viktig at innsatsen er offentlig finansiert, prioritert og organisert, at vi sørger for at det er rettferdighet og likeverdighet i tjenestene våre, og at det er de regionale helseforetakene som – med sitt sørgefor-ansvar – beslutter når det er hensiktsmessig å kjøpe fra private aktører.

Det viktigste for pasientene er at vi får ned ventetidene, og det er jeg ganske sikker på at vi vil oppnå med den politikken og satsingen vi nå gjennomfører, sammen med partene i arbeidslivet.

Bård Hoksrud (FrP) [11:20:36]: Jeg likte at statsråden sa at dette er førsteprioritet på agendaen – å få ned ventetiden. Så kommer det veldig mye prat, og så sier han at dette er det opp til de regionale helseforetakene og de lokale helseforetakene om man skal bestille eller ikke.

Det er altså ledig kapasitet, som man har brukt i lang tid, og som ville bidratt til at det ville vært en til to ukers ventetid på å få svar på disse prøvene hvis man hadde satt i gang. Nå sier OUS, Oslo universitetssykehus, at de håper å kunne gi svar innen tre til fire uker i august – det er det de ser for seg med den framdriften som er nå.

Kan ikke statsråden bare skjære igjennom og si at Aleris eller andre private som gjør disse tjenestene, skal få lov til å velge, få lov til å levere til et privat laboratorium, som Først er, som behandler mange lignende prøver? Det kan ikke være problematisk så lenge det faglige og resultatene er av like god kvalitet. Da behøver man ikke å vente i tre–fire uker. Det er det jeg utfordrer statsråden på å være tydelig på og si: Ja, det gjør vi.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:21:41]: De offentlig eide helseforetakene kjøper private tjenester for 16 mrd. kr–17 mrd. kr i året. Det er ikke noe mål for meg at det skal verken opp eller ned. Jeg er opptatt av at vi skal løse problemene, og at folk skal være trygge på at

den dagen de trenger hjelp, får de hjelp. Da skal ventetidene ikke bli for lange, samtidig som vi må evne å prioritere mellom pasienter og sørge for at de som trenger hjelpen først, får den først. Da er det viktig at vi har et sterkt offentlig helsevesen.

Private og ideelle aktører kan gjerne bistå med sine tjenester. Dette må altså være offentlig finansiert, prioritert og organisert. Hvis ikke får vi et todelt helsevesen, og det er vi ikke tjent med. Det vil stride mot det som er den norske måten å organisere velferden på.

Så er det opp til helseforetakene. Jeg har sagt at de kan ta i bruk alle de virkemidlene de vil. Jeg forventer at ventetidene skal raskt ned. Vi bidrar med 2 mrd. kr, og jeg er nå helt sikker på at sykehusene gjør alt de kan, sammen med sine ansatte, for å få dette til i praksis.

Bård Hoksrud (FrP) [11:22:43]: For det første er jeg usikker på om alle pengene, de 2 mrd. kr, går til å redusere ventetid. Vi får nå se, det er spennende å se hva som faktisk kommer til å skje.

Når statsråden alltid drar fram 16 mrd. kr–17 mrd. kr, så sier han private. Det aller meste av det går til ideelle. Hvis jeg ikke husker feil, er det sånn at i Helse sør-øst er det, f.eks. for Aleris' del, ca. 1,5 pst. av det de kjøper for – en utrolig liten andel av det offentlige helsevesenet.

Det handler om hvorvidt statsråden er villig til å si: Jeg skjærer igjennom, jeg sørger for at kvinnene som må vente mange uker ekstra og være bekymret og usikker på et svar, skal slippe det, for det er ledig kapasitet. Det er statsråden som er øverst ansvarlige, og hvis han vil ha ned ventetiden, behøver han ikke vente til august, hvor den kanskje er nede i tre–fire uker. Han kan bare si til OUS eller Aleris at de får lov til å levere til Først og la dem få ta prøvesvarene, sånn at pasientene kan få svar innenfor det som er regelverket og anbefalingene som helsevesenet har satt.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:23:48]: Bare for å oppklare: Helseforetakene står helt fritt til å kjøpe privat kapasitet også i dag – og det gjør de. De nevnte selskapene, som representanten Hoksrud henviser til, er allerede leverandører til det offentlige. Jeg stiller meg ikke i veien for at de innkjøpene kan øke hvis helseforetakene finner det hensiktsmessig.

Det som er unikt med ventetidsløftet, er at alle partene har forpliktet seg. Her er altså Fagforbundet, Legeforeningen, Psykologforeningen, Sykepleierforbundet og Delta med. Her er Virke, som organiserer de ideelle sykehusene, med, her er NHO, som organiserer de kommersielle sykehusene, med, og her er de fire regionale helseforetakene med. Vi jobber nå i et partnerskap for å ta i bruk alle gode krefter, ta i bruk kvelds- og helgeåpne poliklinikker, ha bedre oppgave- og ansvarsdeling mel-

lom profesjonene, styrke personellet rundt helsepersonellet med merkantil kapasitet eller med samarbeid. Ja, alt som kan bidra til å få ventetidene raskt ned, ønsker vi velkommen. Så må helseforetakene velge det som er riktig for deres region og deres sykehus.

Spørsmål 2

Fra representanten Hege Bae Nyholt til barne- og familieministeren:

«Barnevernsinstitusjonsutvalgets NOU 2023: 24, avgitt til Barne- og familiedepartementet den 26. oktober 2023, er nå på høring. Utvalget fremmer forslag om kommunalt ansvar for grunnskoleopplæring for barn på institusjon. Dersom kommunen overtar ansvaret fra fylkeskommunen, og de får inn elever fra barnevernsinstitusjoner, må de opprette et fagmiljø på skolen for å ta imot disse elevene.

Hvordan tenker statsråden at kommunene skal håndtere, og gi et forsvarlig og helsefremmende opplæringstilbud til, denne gruppen, dersom nevnte forslag blir vedtatt?»

Presidenten [11:24:55]: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 3

Presidenten [11:25:05]: Dette spørsmålet, fra representanten Lan Marie Nguyen Berg til utenriksministeren, er overført til utviklingsministeren som rette vedkommende.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [11:25:14]: «Det pågår en prosess for å få på plass en internasjonal skattekonvensjon i FN, med mål om å tette hullene i dagens globale skattesystem. Norge har en lang historie som foregangsland i skattesamarbeid, og ønsker å bygge bro mellom det globale nord og sør. Til tross for dette støtter ikke Norge sentrale forslag fra blant annet Afrika-gruppen, som svarer på de største utfordringene utviklingsland har under dagens system.

Markerer Norges posisjoner i disse forhandlingene et linjeskift i Norges internasjonale skattepolitikk?»

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [11:25:56]: Jeg er veldig glad for å ha fått dette spørsmålet så jeg kan kaste lys over denne problemstillingen. Denne regjeringen viderefører Norges lederrolle innenfor internasjonalt skattesamarbeid og i kampen mot ulovlig kapitalflyt. Dette er ikke minst knyttet til behovet for økt innsats mot global ulikhet, som er et prioritert område i Hurdalsplattformen. Vårt langvarige en-

gasjement og omdømme på dette området gir troverdighet til arbeidet med å samle medlemsland rundt felles mål i prosessen om en rammekonvensjon om skatt i FN.

Norge stemte som ett av to vestlige land avstående – ikke imot – på spørsmålet om etablering av skattekonvensjonen. Dette sender et signal om at vi er oppriktig opptatt av at prosessen i FN skal bidra til et globalt skattesystem som sikrer rettferdig innsamling av skatt for alle, med særlig vekt på utviklingslands behov for ressursmobilisering. Men brobyggerrollen kommer best til uttrykk ved en bred og langsiktig tilnærming langs flere spor.

Vi er foreløpig bare i startfasen av arbeidet som skal resultere i en rammekonvensjon i FN, og arbeidet som nå pågår, handler bl.a. om å vedta mandatet og prosessuelle aspekter for framtidige forhandlinger, såkalte «terms of reference», og Norge deltar i byrået som skal utarbeide modalitetene for videre forhandlinger.

Diskusjonene har altså foreløpig handlet mest om prosess og bare så vidt beveget seg inn på overordnede substansielle forslag til mulige protokoller. Men i disse diskusjonene har Norge støttet utredningen av flere konkrete forslag, deriblant tiltak mot ulovlig kapitalflykt og såkalte «high-net-worth individuals» og økt tilgang til informasjon om deres verdier. Vi har også spilt inn forslag om miljøskatter og merverdiavgift, og vi har stilt oss positive til å vurdere flere andre innspill i videre dialog med FNs medlemsland.

For å nå målet om en effektiv og inkluderende skattekonvensjon må vi imidlertid ha med oss både utviklingsland og vestlige land. Derfor er det viktig å vurdere nærmere hvordan pågående prosesser om internasjonalt skattesamarbeid pågår også i andre fora, særlig i OECD, i G20 og i Verdensbanken, som kan bidra inn i FN-prosessen.

Denne framgangsmåten vil gi medlemslandene i FN bedre forutsetninger for å kunne samle sammen en handlingsdyktig og konsensusbasert prosess for global skatt når vi beveger oss inn i den neste fasen.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [11:28:43]: Jeg vil takke utviklingsministeren for svaret.

Når jeg nå skjønner at Norge ikke har endret posisjon når det gjelder Norges internasjonale skattepolitikk, lurer jeg på om høringssvaret som har blitt sendt fra Norge til arbeidet med denne globale skattekonvensjonen, ikke var forankret politisk. For det høringssvaret som er sendt, støtter nettopp ikke opp under mange av de viktige punktene som de afrikanske landene trenger for at deres problemer skal løses. Dette har blitt reagert på fra flere NGO-er, bl.a. fra Afrika. Betyr det da at høringssinnspillet som ble sendt fra Finansdepartementet, ikke var politisk klarert?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [11:29:28]: For denne regjeringen har det vært veldig viktig å fungere som en brobygger i det internasjonale arbeidet ved å forene sporet som pågår i OECD og i FN. Jeg må si at når jeg møter mine kollegaer, også i G77-gruppen og afrikanske land, er de veldig takknemlige og positive til at Norge har tatt den rollen, og at vi stemte som vi gjorde i FN i forbindelse med denne rammekonvensjonen. Jeg tror vi også må ta inn over oss at i OECD har dette arbeidet kommet lenger, men i FN har dette arbeidet større legitimitet fordi det jo omfavner alle verdens land.

Dette er krevende, veldig sensitive og kontroversielle temaer, men jeg opplever at Norges brobyggerrolle ved å prøve å forene posisjonene fra OECD og formidle dem til gruppen som arbeider med dette i FN, er vellykket.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [11:30:29]: Da har jeg to spørsmål igjen til utviklingsministeren. Det ene gjelder at OECD, som ministeren også var inne på, er en rikmannsklubb hvor de fattige landene ikke er inkludert. Det jeg lurer på, er: Vil Norge bruke muligheten i FN til å forbedre arbeidet med en global minsteskatte, der hvor prosessen i OECD og den utformingen har flere svakheter ved seg?

Det andre spørsmålet jeg har, er om Norge vil jobbe for at en skatt på tech-giganter og på såkalte «high-net-worth individuals» vil bli en del av skattekonvensjonen i FN, slik at de fattige landene også kan være med og diskutere det i et forum hvor de er representert.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [11:31:20]: Ja, elementer fra flere av disse forslagene som representanten nevner, er absolutt aktuelle for Norge å pushe videre i arbeidet. Men dette er som sagt et veldig kontroversielt arbeid, og det er viktig for Norge å få en skattekonvensjon på plass. Følgelig må vi prøve å forene de framskrittene som er gjort i OECD-sporer, med den legitimiteten som en forankring i FN vil føre til. Det betyr kanskje at det ikke blir en perfekt rammekonvensjon ved første utkast, men det er viktig å få den på plass.

Spørsmål 4

Fra representanten Frank Edvard Sve til samferdselsministeren:

«Kø og kaos» ser ut til å vere eit slagord i dagens regjering, der samferdselsministeren legg opp til å gjere dette skikkeleg gale for sentrale delar av Oslo og Østlandet.

Kan statsråden forklare tankegangen, strategien og kva ein ynskjer å oppnå som eit ledd i slagordet til regje-

ringa, «nå er det vanlige folks tur», ved å kaste elbilane ut av kollektivfelta, samtidig som vegar blir stengde og det blir planlagt ytterlegere stenging av vegar, fjerning av parkeringsplassar og nedsetting av fartsgrenser, der folket skal plagast mest mogleg?»

Spørsmål 5

Fra representanten Morten Wold til samferdselsministeren:

«Nye Veier AS har beregnet kostnaden for Ringeriksbanen til ca. 33 mrd. kr, ekskludert mva. Statsråden anslår i sitt NTP-forslag at kostnaden for dobbeltspor på togstrekningen Råde-Fredrikstad blir 23 mrd. kr. Bane Nor opererer med priser ekskludert mva.

Er da Ringeriksbanen tre ganger så dyr som utbyggingen av togstrekningen Råde-Fredrikstad, som statsråden sa flere ganger i svar på mitt spørsmål i forrige spørretime?»

Presidenten [11:32:02]: Spørsmålene 4 og 5 utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 6

Mari Holm Lønseth (H) [11:32:16]: Jeg har et spørsmål til justis- og beredskapsministeren:

«Norge har et ansvar for å gi beskyttelse til personer som trenger det. For å hjelpe forfulgte og for å opprettholde tilliten til asylsystemet må det få konsekvenser dersom personer lyver eller gir uriktige opplysninger for å få opphold. Avsløringer i NRK 16. april viser at flere tilbakekallssaker henlegges av ressurshensyn.

Hvordan vil statsråden sikre at UDI har tilstrekkelige ressurser til å håndtere tilbakekallssaker?»

Statsråd Emilie Mehl [11:32:51]: Først vil jeg understreke at jeg er veldig opptatt av at utlendingsmyndighetene skal ha mulighet til å avdekke misbruk og reagere med tilbakekalling når oppholdstillatelser er gitt på grunnlag av uriktige opplysninger. Det er viktig for å opprettholde tilliten til både asylinstittuttet og utlendingsforvaltningen generelt.

Utlendingsdirektoratet har hatt store restanser i tilbakekallsporteføljen over flere år, og saksbehandlingstiden er dessverre blitt lang. I flere saker har kravet til saksbehandling uten ugrunnet opphold, som ligger i forvaltningsloven, blitt brutt, og det er uheldig. I tillegg har lang ventetid negative konsekvenser for dem det gjelder, og for eventuelle familiemedlemmer, da særlig for barn.

Det er viktig for meg at UDI får bedre kontroll på denne porteføljen. Derfor samtykket vi i juni 2022 til at

tilbakekallssaker kan henlegges dersom kravet til saksbehandlingstid i forvaltningsloven brytes, eller der hvor barn i familien fyller vilkårene for en ny tillatelse, f.eks. på grunn av lang oppholdstid eller særlig tilknytning, eller der hvor hensynet til barnets beste tilsier det.

På grunn av knappe ressurser og stor saksmengde må innsatsen i utlendingsforvaltningen rettes dit hvor behovet er størst, og knappe ressurser og stor saksmengde har vi både når det gjelder tilbakekallssaker og i andre porteføljer. UDI kommer derfor til å prioritere de mest alvorlige tilbakekallssakene. Det er saker om f.eks. alvorlig kriminalitet eller grovt uriktige opplysninger om nasjonalitet, hvor det er holdepunkter for bruk av mer enn én identitet, og videre er det saker om pågående systematisk misbruk og saker hvor det er oppgitt uriktig asylgrunnlag og det ikke er grunnlag for ny tillatelse.

Jeg har tillit til at UDI gjør gode prioriteringer for å få bedre kontroll over tilbakekallsporteføljen og med det sørger for at ressurser rettes mot de mest alvorlige sakene.

Mari Holm Lønseth (H) [11:34:48]: Jeg takker for svaret.

Dette innebærer egentlig at UDI i praksis har en rekke tilbakekallssaker de ikke skal ta tak i, sånn jeg forstår det, hvis er sånn at man skal prioritere det som er mest alvorlig. Jeg er selvfølgelig enig i at det er viktig at man særlig prioriterer saker der det er snakk om bruk av feil identitet, kanskje bruk av flere identiteter, men det er alvorlig for tilliten til asylsystemet hvis ikke også annen misbruk skal få en konsekvens og man ikke får tilbakekalt disse tillatelsene.

Det har vært fremmet forslag i Stortinget om at UDI skulle få gjennomslag for å henlegge alle tilbakekallssaker som var mer enn tre år gamle. Da sa Stortinget ganske tydelig at vi ikke ønsket at UDI skulle henlegge sakene bare fordi de var tre år gamle, men sånn jeg forstår det nå, har UDI egentlig fått ganske vide fullmakter til å henlegge ganske mange saker. Hva vil statsråden gjøre nå for at disse knappe ressursene skal bli mer tilpasset det behovet UDI faktisk har?

Statsråd Emilie Mehl [11:35:50]: Jeg har tillit til at UDI vurderer hvordan de skal disponere ut fra behovet de har. Vi står midt i den største flyktningkrisen i Norge i nyere tid, med tilstrømming fra Ukraina. Det aldri før vært så mange som har søkt beskyttelse i Norge som i 2022 og 2023, og vi har bevilget betydelige midler for å møte de økte ankomstene.

Det er mange viktige og krevende porteføljer i UDI. Vi har fra departementets side samtykket til at man kan henlegge dersom man ser at man bryter forvaltningsloven. Det er samtidig en helt klar linje fra regjeringen og

fra norske myndigheter om at man risikerer tilbakekalling dersom man har forbrutt seg mot asylregelverket. Så skal de mest alvorlige sakene prioriteres, og jeg mener det også er svært viktig at folk ikke skal kunne komme unna med alvorlig kriminalitet eller ved å gi grovt uriktige opplysninger.

Mari Holm Lønseth (H) [11:36:43]: Vi har sett noen eksempler de siste ukene, f.eks. når det gjelder personer som kommer fra Eritrea, hvor man ser at personer åpent støtter det regimet de selv har flyktet fra, og faktisk også undertrykker mange av dem som har flyktet til Norge og har behov for beskyttelse fra nettopp det regimet. Samtidig ser man at UDI ikke griper inn for å starte tilbakekalling knyttet til en del av disse sakene.

Jeg forstår at dette er enkeltsaker som statsråden sikkert ikke har noe ønske om å gå inn på, men det er jo et symptom på at man faktisk ikke klarer å prioritere det som også er misbruk av asylsystemet, og at man ikke får tilbakekalt der det er behov for det. Vil statsråden sørge for at UDI får mer ressurser til å prioritere disse tilbakekallssakene framover?

Statsråd Emilie Mehl [11:37:32]: Vi vurderer UDIs budsjett i alle rundene vi har i de vanlige budsjettprosessene, og vi har også prioritert svært mye ekstra midler til bl.a. UDI og andre deler av dem som står i førstelinen ved flyktningkrisen fra Ukraina, nettopp for å unngå for stor belastning på andre deler av porteføljen. Samtidig er det en kjensgjerning at vi har et stort apparat i UDI, men de har også veldig mange saker og mange ulike porteføljer å forholde seg til. Jeg har tillit til at de prioriterer godt ut fra de ressursene de til enhver tid har.

Spørsmål 7

Ola Elvestuen (V) [11:38:23]: «Stortinget har vedtatt å iverksette tiltak for å forhindre transnasjonal undertrykkelse av personer i Norge. Mange eritreere i Norge utsettes for slik undertrykkelse med trusler, ute-stengelse, krav om 2 pst. bruttoskatt og annen form for kontroll fra det eritreiske regimet. I forrige uke omtalte NRK at UDI henlegger saker der asylsøkere er mistenkt for juks. Noen av disse sakene gjelder personer som åpent støtter det regimet de flyktet fra i Eritrea.

Mener statsråden disse henleggelsene er i tråd med det å bekjempe transnasjonal undertrykkelse?»

Statsråd Emilie Mehl [11:39:09]: Først vil jeg vise til den runden vi nettopp hadde med representanten Holm Lønseth, som gikk på viktigheten av å reagere på misbruk av asylinstituttet. Det er det svært viktig for re-

gjøringen at vi gjør, for det handler om tilliten til hele asylinstituttet vårt.

Samtidig ser vi at det er et stort press på utlendingsforvaltningen, og at det er en rekke saker hvor forvaltningslovens regler brytes når det gjelder saksbehandlingstid, eller der barn i familien fyller vilkårene for en ny tillatelse. Derfor mener jeg det er riktig at UDI på grunn av begrensede ressurser, bl.a. på grunn av krigen i Ukraina og flyktningstrømmen derfra, prioriterer de mest alvorlige sakene og øvrige saker der de ser det er riktig, og der det er behov.

Jeg vil også si at i tillegg til det som handler om prioritering og mulig henleggelse av den grunn, er det en del av disse sakene som har vanskelige bevissspørsmål, og hvor det kan være krevende avveininger. Det er UDI som har bevisbyrden for at vilkårene for tilbakekalling er oppfylt. Beviskravene gjør at vilkårene for tilbakekalling ofte ikke er oppfylt, selv om man har forholdsvis klare indikasjoner på at utlendingen har fått tillatelse på uriktig grunnlag.

Transnasjonal undertrykkelse er også en viktig problemstilling for regjeringen. Transnasjonal undertrykkelse i bestemte miljøer er noe vi vanskelig løser gjennom tilbakekalling alene, så her er det også viktig å se på om UDI kan avdekke mer før oppholdstillatelsen utstedes. Så må vi sørge for at en eventuell undertrykkelse som er i strid med norske lover og regler, anmeldes og straffefølges.

Jeg viser til svar på representantforslag om bekjempelse av transnasjonal undertrykkelse av eritreere i Norge, Dokument 8:30 S for 2023–2024, for mer informasjon om hvordan regjeringen jobber med denne problemstillingen under ett.

Ola Elvestuen (V) [11:41:06]: Dette er pågående transnasjonal undertrykkelse. Det er ingen tvil om at Afewerki-regimet kontrollerer og styrer skatteinnkreving i Norge, styrer kulturorganisasjoner i Norge som driver propaganda for diktaturet i Eritrea, kontrollerer kirker i Norge, hvor det også overføres penger til Eritrea, og også har personer som driver et press mot andre eritreere i Norge. De driver en aktiv undertrykkelse, en aktiv transnasjonal undertrykkelse.

Statsråden viste til forslaget vi tidligere har fremmet. Der ble det også et flertall i Stortinget som støttet at vi må ha en handlingsplan mot transnasjonal undertrykkelse. Da blir mitt spørsmål: Har regjeringen igangsatt arbeidet med en handlingsplan mot transnasjonal undertrykkelse?

Statsråd Emilie Mehl [11:42:09]: Forslaget om å bekjempe transnasjonal undertrykkelse har vi også diskutert her før. Hvis vi skal legge fram en sånn plan, mener jeg den ikke bør dreie seg spesifikt om eritreere, men

det er viktig at vi følger opp denne problemstillingen, og det er viktig at vi forebygger at undertrykkelse som foregår i et autoritært regime, får fortsette her i Norge. På mitt ansvarsområde er det hovedsakelig PST som har ansvar for å følge opp det.

Ola Elvestuen (V) [11:42:42]: Statsråden må ta et ansvar for at handlingsplanen og arbeidet med den igangsettes, for det er det Stortinget har sagt. Stortinget har sagt at det gjelder ikke bare eritreere. Uigurer er på en annen måte utsatt for det samme, og det er også andre som er utsatt for den typen transnasjonal undertrykkelse.

Mitt spørsmål er: Regjeringen må lede dette arbeidet og ikke vente på PST eller andre. Har regjeringen satt i gang et arbeid med å få på plass en handlingsplan som må omfatte flere områder? Det handler om hvilke pengestrømmer vi støtter opp under, hvordan vi skal stoppe den 2 pst.-skattleggingen som skjer også i Norge, og hvordan man skal sørge for at foreninger og andre har et demokratisk grunnsyn og ikke bare er talspersoner for et diktatur i Eritrea. Vil statsråden ta et ansvar for å igangsette arbeidet med en handlingsplan, og når vil det skje?

Statsråd Emilie Mehl [11:43:47]: Jeg må komme tilbake til når det eventuelt vil skje. La meg være veldig tydelig på at Senterpartiet og Arbeiderpartiet er svært opptatt av at vi forebygger transnasjonal undertrykkelse og flyktningsspionasje. Det er en viktig del av PSTs mandat. Det er gjort flere tiltak for å komme videre på dette feltet. Man har bl.a. gått opp løypa for hva som skal være ansvarsdelingen mellom sektorer, noe som kan være en stor utfordring i både denne og andre typer saker. Vi må komme tilbake til et eventuelt spørsmål om når en handlingsplan kan være aktuell.

Spørsmål 8

Sveinung Stensland (H) [11:44:35]: Jeg vil for ordens skyld minne om at jeg sendte inn spørsmålene 18. april. Det har ikke vært anledning til å svare på dem før nå, men nå har det skjedd litt i denne saken, tror jeg, så kanskje jeg får et mer opplyst svar enn jeg ville fått for noen uker siden – hva vet jeg. Mitt spørsmål er:

«Under behandlingen av sak om ungdomsstraff i desember 2023 gikk regjeringspartiene sammen med Sosialistisk Venstreparti og stanset en lovendring som ville gi rask oppstart av hurtigspor i domstolen for unge kriminelle. Stortinget ba om sak i løpet av våren 2024, noe statsråden stadfestet i et svar til Stortinget i februar 2024. Tingretten antok dette ville komme på plass

innen sommeren, men jeg tror de vil bli skuffet. Saken ble sendt på høring med frist 22. mai 2024.

Har statsråden tenkt å fremme sak i løpet av våren og således få på plass et hurtigspor i løpet av året?»

Statsråd Emilie Mehl [11:45:30]: Først vil jeg takke representanten for tålmodigheten. Jeg er kjent med at det har vært noen uker å vente, men jeg setter pris på at man har gjort det.

Når det gjelder spørsmålet, er det viktig for regjeringen at barn og unge som begår lovbrudd, møter en rask reaksjon som treffer den enkelte ungdom, sånn at vi kan få dem ut av det negative sporet og inn i et bedre liv. For noen er det også nødvendig med en straff, f.eks. i form av fengsel. Det er bakgrunnen for at vi fremmet forslag om endringer i ungdomsstraff og ungdomsoppfølging i september 2023, som gjorde at man skulle få skjerpet ungdomsstraff og raskere reaksjon. Forslagene ble vedtatt av Stortinget i desember 2023. Jeg mener vi har kommet et viktig skritt videre når det gjelder straffereaksjoner overfor ungdom, noe som er svært dagsaktuelt og viktig på grunn av den ungdomskriminaliteten vi ser.

Jeg er opptatt av at alle tiltak vi setter inn på straffesområdet og i domstolene, må vi ha et veldig avklart forhold til og ha utredet grundig. Derfor har vi jobbet noe videre med å se på muligheten for en hurtigdomstol og hvordan det skal innrettes, altså et hurtigspor i domstolene for å få enda raskere behandling av disse sakene, selv om det også er formålet med en del av de endringene som allerede er gjort. Vi har sagt at vi skal legge fram en lovproposisjon før sommeren, og det kommer vi til å gjøre, sånn som planen er nå.

Når det gjelder hurtigsporprosjektet i Oslo, fikk vi en rapport fra en arbeidsgruppe 19. januar i år. Den peker på flere tiltak som kan gi en raskere og mer effektiv saksbehandling, både i den enkelte etat og i samhandlingen mellom de ulike etatene. Det gikk fram av rapporten at det ikke var mulig for arbeidsgruppen å bli enig om lovendringene som var spilt inn fra Oslo tingrett til justiskomiteen. I stedet har de som var med i arbeidsgruppen, gitt høringssvar hver for seg i den høringen vi har hatt. Det illustrerer vel egentlig hvorfor Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering ikke ønsket å gå for de lovendringene da de kom over bordet før jul, men at vi ville ta oss noe mer tid til å vurdere dette.

Det har også gått fram av rapporten at arbeidsgruppen ikke rakk å se på endelige og sikre vurderinger av tiltakenes ressursbehov, og derfor har de fått utsatt frist til å se på det. Vi fikk en delrapport om det behovet 2. mai. De rapportene er viktige i bakgrunnsarbeidet vi gjør inn mot å legge fram en lovproposisjon om en enda raskere reaksjon overfor unge lovbrøyttere.

Sveinung Stensland (H) [11:48:19]: At det er uenighet, er ikke overraskende, for det har det vært hele veien i denne saken, om hvem som skal ha rett til å påklage brudd og andre ting. Det er litt av essensen i saken, men da trenger en bare gjennomslagskraft og handlekraft for å få ordnet opp i det. Som en var inne på, leverte arbeidsgruppen som utredet hurtigsporet, sin andre delrapport 2. mai. Der står det vel beskrevet hva hurtigsporet vil koste. Arbeidsgruppen har, så vidt jeg vet, ikke fått svar. Statsråden vet nok hva det vil koste å få etablert et hurtigspor. Det er interessant også inn i budsjettdiskusjonene vi kommer fram til snart. Når vil denne rapporten bli gjort offentlig, så vi får vite hva det faktisk koster med et hurtigspor for ungdomskriminelle i Norge?

Statsråd Emilie Mehl [11:49:08]: Vi vil som sagt legge fram en lovproposisjon. Arbeidsgrupperapportene er en del av vårt dokumenttilfang og det vi ser hen til. Jeg vil komme tilbake til innholdet i rapportene i proposisjonen når vi legger den fram for Stortinget.

Sveinung Stensland (H) [11:49:31]: Grunnen til at vi fremmet lovendringsforslag direkte – ikke over bordet, men i salen – var å komme raskt i gang, for vi ser at ungdomskriminaliteten tar seg opp. SV var i utgangspunktet for disse endringene, men ble vel kjøpt ut i siste sving med et annet forslag de fikk flertall for. Da gikk regjeringspartiene med brask og bram ut med at nå kom hurtigsporet, dette skal på plass, og de regnet med at det kom før sommeren, noe Oslo tingrett tok for gitt – at dette kom på plass før sommeren. Det klarer vi jo ikke nå, når det kommer en proposisjon kanskje før sommeren. Det som er interessant for oss, og det som burde være interessant for alle som er opptatt av et tryggere samfunn, er når det forventes at vi får på plass lovhomeplene, og når vi kan forvente at den første domstolen med et hurtigspor er på plass. Kan statsråden bekrefte at vi får hurtigspor, f.eks. i Oslo tingrett eller et annet egnet sted, i løpet av 2024?

Statsråd Emilie Mehl [11:50:23]: Vi har hatt rask framdrift på dette. Representanten Stensland husker sikkert at jeg fikk kritikk fordi arbeidsgruppen hadde fått for kort frist til å utrede disse sakene, men det ga vi fordi vi mente vi måtte ha framdrift. Samtidig er det snakk om straff, og det er til og med snakk om straff overfor barn, så vi må forholde oss til barnekonvensjonen og menneskerettighetene og være helt sikre på at når vi iligger noen en straff, er det både rimelig og forholdsmessig, og at utredningsinstruksen er fulgt i eventuelle endringer som legger opp til det. Derfor har vi tatt oss den tiden til å legge fram lovproposisjonen. Vi ønsker selvfølgelig å få dette inn så raskt som mulig,

men jeg må komme tilbake til det når vi legger det fram.

Presidenten [11:51:06]: Spørsmål 9 er allerede besvart.

Sak nr. 2 er dermed avsluttet.

Sak nr. 3 [11:51:09]

Referat

Presidenten [11:51:10]: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke. Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.52.

